

Budai László

Devecser rád mosolyog!

Részletes szakmai és vezetési program

Intézményvezetői pályázat

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
Magamról	3
Szakmai hitvallásom.....	8
Vezetői hitvallásom.....	8
Pénzügyi szemlélet és fenntarthatóság elvei	11
Devecser jelenlegi helyzete	11
Devecser város kultúráját érintő stratégiai elképzeléseiről	12
Devecser város gazdasági és településfejlesztési (ITS) programjainak intézményi szempontból releváns elemei	14
Az ITS-ből levezethető közművelődési és kulturális turisztikai feladatok	14
Beruházási projektek	14
Szoftprojektek	15
Akcióterületeken kívüli fejlesztések.....	17
A 2020–2024, illetve a 2025-2029 évekre vonatkozó Gazdasági programok KKMK-t érintő elképzelései	18
A 2020–2024-es Gazdasági program releváns elképzelései.....	18
A 2025–2029 Gazdasági program releváns elképzelései.....	19
A Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ jelene	22
Infrastruktúra.....	24
Személyi feltételek.....	25
A közművelődés jelenlegi helyzete	26
Rendezvények.....	26
Szakkörök, szabadidős foglalkozások.....	28
A devecseri könyvtári élet jelenlegi helyzete	29
A helyi sajtó jelenlegi helyzete.....	36
Stratégiai céljaim	38
Fejlesztési javaslatok a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ számára	41
Közösségi részvétel és partnerségek.....	41
Helytörténet és helyi értékek bemutatása.....	44
Digitalizáció, mesterséges intelligencia használata és más innovatív szolgáltatások	46
Közreműködés a kulturális és a vallási turizmus megszervezésében	47
Intézményi integráció és innováció.....	50
Összefoglalás	52
MELLÉKLET	53
 Fesztiválterv – gróf Esterházy Antal emlékére	53

Bevezetés

2025 februárjában kerültem a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központba (a továbbiakban: KKMK) mint informatikus könyvtáros, ahol elsődleges feladatomként a helyismereti gyűjtemény kezelését, fejlesztését határozta meg számomra a munkáltatóm.

Korábban néhány alkalommal már volt szerencsém a városba látogatni, 2019-ben aktív szereplőként is Czeidl István egykori várpalotai jegyző könyvbemutatóján.¹ Minden alkalommal az a jóérzés töltött el ittlétemkor, hogy Devecser bizony megőrizte azt a mezővárosi arculatát, amit – a szocialista évtizedek városalakító tevékenysége miatt – Várpalotán már csak nyomokban találunk meg. Amióta itt dolgozom, ez a jóérzés még inkább erősödött bennem. Kedvesek és segítőkészek az itteni emberek, olyan érzésem támadt, mintha már most tiszteletbeli devecserivé fogadtak volna.

Ha egy kis humort akarnék csempészni a pályázati anyagomba, akkor azt mondanám, én vagyok az a bizonyos fehér holló, akit 2016-ban már a képviselő-testület ülésén megemlegettek².

A viccet félretéve az elmúlt időszakban szerzett jó benyomások és pozitív tapasztalatok hatására érlelődött meg bennem az elhatározás, hogy szakmai tapasztalataimat, valamint a Várpalotán kialakított intézményvezetői gyakorlatomat az itteni körülményekre átültetve szívesen vállalnék sorsalakító szerepet Devecser kulturális életében, természetesen a helyi közösség elképzeléseit és igényeit szem előtt tartva, értékeire és hagyományaira építve, fejlődését szolgálva. Ennek szellemében jelentkeztem a májusban kiírt intézményvezetői pályázatra.

Magamról

Engedjék meg, hogy néhány gondolatot írjak magamról a szakmai önéletrajzom mellé. Amint a CV-mben is olvasható, 2003 óta dolgozom a könyvtáros szakmában, ebből közel tizenhét évet intézményvezetőként. Amikor tavaly elbúcsúztam ettől a feladattól, lehetőségem nyílt arra is, hogy átgondoljam az elmúlt több mint húsz évem munkáját. Arra jutottam, hogy nincs miért szégyenkezni, sőt erre lehet tovább építkezni a jövőben.

¹ Lásd erről: **Devecseri Városi Televízió**. *Dr. Czeidl István – Poggyász nélkül című kötetének bemutatója* [videofelvétel]. 2019. augusztus 16. Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=hyJESVrXqZs> [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

² Mayer Gábor képviselő: „Most úgy őszintén. Tehát kell keresni egy olyan embert, aki eljön ide hozzánk dolgozni és megvan neki a főiskolai könyvtárosi végzettsége és felsőfokú közművelődési végzettsége, és államháztartási és vezetési ismeretek tanfolyama megvan, vagy vállalja, hogy elvégzi és legalább 5 éves könyvtárosi, vagy közművelődési gyakorlata van. A fehér holló esete majdnem.” Forrás: **Devecser Város Önkormányzatának Képviselő-testülete**. *Jegyzőkönyv 4001-11/2016*. Készült: 2016. május 25. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/jegyzokonyv_45.pdf [Letöltve: 2025. május 29.]

Különös játéka a sorsnak, hogy legendás könyvtárigazgató elődöm, Könczöl Imre – aki számomra mindmáig fontos példakép – szinte napra pontosan ugyanannyi időt szolgált a Krúdy Gyula Városi Könyvtár élén, mint én. (Nem hiszek a véletlenekben.) Ő olyan szakmai színvonalat teremtett a múlt évszázad hatvanas–hetvenes éveiben, amelyre ma is tisztelettel emlékezhetünk. Munkám során igyekeztem a példaképemhez felzárkózni, és bízom benne, hogy az utókor is úgy látja majd: méltó módon, hasonló elhivatottsággal sikerült folytatnom az általa kijelölt utat.³ Devecseri könyvtári életének is megvan a maga legendás alakja: Kovács Emil, akinek a nevéhez sok más mellett a kastélykönyvtár létrehozása, valamint a szakmai körökben jól ismert, a felsőoktatásban is jó példaként emlegetett „devecseri modell” fűződik.⁴ Mivel még köztünk él, különösen fontos lenne, hogy visszaemlékezéseit megörökítsük – csakúgy, mint számos más értékes helyi szereplőét –, és megőrizzük az utókor számára.

Vallom, hogy fontos ismernünk a múltat, nemcsak a nemzetét, nemcsak a szűkebb pátriánkét, hanem a szakmáét, az intézményét, ahol dolgozunk, sőt a kifinomult helytörténeti ismeretekhez ismerni kell a családok, emberek, szakemberek múltját, azokat a mikrotörténeteket, amire építkezik a minket körülvevő közösség. Ha komolyan vesszük, hogy a múltban gyökeredzik a jövőnk, ami alaptétel szokott lenni, akkor ennyire múlttudatosnak kell lennünk. A könyvtár képes arra, hogy hidat teremtsen az elvontnak tűnő, írásokban, fényképeken és mozgóképeken őrzött múlt, valamint a nagyon is valóságos emberekből álló közösség között. A megismert és tudatosított múlt pedig a jelenen át irányt szab a jövőnknek.

Nagy hatással volt rám Szondi Lipót munkássága, aki a bevezette a „családi tudattalan” fogalmát, amelynek lényege, hogy sorsunk építőköveit elődeink (őseink) genotropikusan (genetikai meghatározottsággal) adják át nekünk. Ezért sorsunk építőelemei – e felfogás szerint – előre meghatározottak.⁵ Ám az, hogy ezen építőelemekből milyen személyes sorsot formálunk vagy integrálunk, az az Én szabad választásán múlik! Ezzel az analógiával élve úgy gondolom, hogy bármely közös múlttal rendelkező embercsoport esetében is igaz, hogy a közösség választja meg az őstől kapott múlttelemekből, -darabkákból, hogy milyen jövőt épít magának. Teljes mértékben azonosulni tudok Szondi egyik fontos tételmondatával: „Csak az, aki **maga** választ, rendelkezik saját személyes sorssal.”⁶

A várpalotai intézményvezetői tevékenységemet igyekeztem állandó tanulással fejleszteni, mindig próbálok a világot többféle nézőpontból megközelíteni. Empátiával. Az ördög ügyvédjeként. A másik személy szemüvegén keresztül. Valószínűleg éppen ezért választottam a könyvtáros hivatást. Mert

³ Például a Thury-vár mellett 1967-ben általa megszervezett Irodalmi majális rendezvény fél évszázaddal későbbi felelevenítésével is rá emlékeztünk. Lásd: **SZABÓ Péter Dániel**. *Irodalom a fák hűvösében. Ötven évvel ezelőtti kezdeményezést elevenítették fel a Thury-várnál*. **Napló**, 2017. május 23., 73. évf., 118. sz., 7. p. Elérhető: https://adt.arcanum.com/hu/view/VeszpremiNaplo_2017_05/?pg=382&layout=s [Letöltés ideje: 2025. május 18.].

⁴ *Messze földön a legszebb*. **Napló**, 2001. június 14., 57. évf. 137. sz. Elérhető: https://adt.arcanum.com/hu/view/VeszpremiNaplo_2001_06/?pg=183&layout=s [Letöltés: 2025. május 22.]

⁵ Erről szóló összefoglaló dolgozatomat lásd itt: **BUDAI László**. *Családom és tehetségem. Avagy a mentoráltak szembesítése családi örökségük jelentőségével*. [kézirat]. Várpalota: 2014. Elérhető:

http://www.krudylib.hu/sites/default/files/database/csaladom_es_tehetsegem.pdf [Letöltés: 2025. május 22.]

⁶ Uo.

hiszem, hogy a könyvek – legyenek azok költők és írók képzeletének szülöttei vagy akár a történelem hiteles lenyomatai, akár a jelen megértéséhez elengedhetetlen információk hordozói – kitarják elménket a végtelen világra. Lehetővé teszik, hogy következmények nélkül gondoljunk végig helyzeteket, amelyeket a valóságban talán jobb elkerülni. Ugyanakkor ajtót nyitnak vágyott pillanatokra is – olyan élményekre, amelyeket a mindennapi élet korlátai között nem élhetünk meg. A könyvek révén tanulhatunk, átélhetünk, megérthetünk, jó döntéseket hozhatunk – és ez a tapasztalat teszi a könyvtári munkát számomra életre szóló hivatássá.

Meggyőződésem, hogy aki egyszer igazán részese lesz ennek az élménynek, az – jó értelemben – örökre a könyvek bűvkörébe kerül. Mert amit a betűk világában megtapasztal, az többé nem ereszti: gazdagítja, formálja, és csendben, de visszavonhatatlanul a lelkéhez nő. Bölcsőbbé válik. Erről szól a szakmánk. Változik a világ, változik a könyv, vele változik az olvasó, a könyvtár és a könyvtáros. Nem tegnap kezdődött a változás, és valószínűleg sosem lesz vége: az agyagtáblák, a papirusztekercsek, kódexek, stb. világa után valószínűleg a ma leginkább elterjedt papír alapú könyv is egyre gyorsuló ütemben tűnik el a hétköznapokból. Ám tovább él elektronikus változatban, hipertext-szövegekként, multimédiás és interaktív tartalommal változva. A könyvtárak és a könyvtárosok pedig nemcsak lekövezték ezt a változást, hanem sokszor élen is járnak a változtatásban.⁷ A hagyományos, fizikai terek mellett ma már magától értetődő természetességgel vannak jelen a digitális világban is: elérhetők a virtuális térben, új formákat öltve szolgálják a tudást, az olvasót, a közösséget. Mert a könyvtár lényege nem a falakban, hanem a küldetésében rejlik, s ez a küldetés kortól és eszköztől független. Hozzáférést adni a gondolatokhoz – ideális esetben korlátlanul, gyakorlatban pedig a mindenkori közösség igényeihez igazodva.⁸ Ezt kell Devecserben is megvalósítani a maga szintjén, a lehetőségeinek megfelelő módon.

Most engedjenek meg egy eklatáns példát erre a saját munkámból, amely jól tükrözi e szemlélet gyakorlati megvalósulását. A Krúdy Gyula Városi Könyvtár honlapján egy külön alportált hoztam létre: a Helyismereti Portált⁹. Itt gyűjtöttem össze Várpalota múltjának értékes dokumentumait, szöveges és képi emlékeit – mindazt, ami hozzájárul kollektív emlékezetünk megőrzéséhez. Digitalizált könyvek, régi folyóiratok, fényképek kerültek fel, és blogbejegyzések révén igyekeztem élő kapcsolatot teremteni múlt

⁷ Csak két példa ennek alátámasztására: a [Project Gutenberg](#) ingyen elérhető e-könyvek gyűjteménye már 1971-ben elindult! A [Magyar Elektronikus Könyvtár](#) ötlete pedig 1993-ban fogant meg a Gutenberg terv kezdeményezés folyamataként, 1994-ben pedig el is indult a magyar internet első könyvtára. (Érdemes figyelni az évszámokra!)

⁸ Az IFLA-UNESCO 2022-ben megfogalmazott közkönyvtári kiáltványa szerint „a közkönyvtár a tudás helyben elérhető kapujaként az élethosszig tartó tanulás, az önálló döntéshozatal, továbbá az egyén és a társadalmi csoportok kulturális fejlődésének lényegi feltétele. Szilárd alapot teremt az egészséges tudásalapú társadalomhoz, kereskedelmi, technológiai vagy jogi akadályok nélküli hozzáférést biztosítva a tudás minden formájához, lehetővé téve a tudás létrehozását és megosztását, beleértve a tudományos igényű és helyi vonatkozású ismereteket is.”

(Forrás: **IFLA; UNESCO. Nyilvános Könyvtári Kiáltvány 2022** [elektronikus dokumentum]. Ford. és kiad.: Könyvtári Intézet. Budapest, 2022. Elérhető: https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/ifla-unesco_public_library_manifesto_2022_vegleges_0919.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 19.]

⁹ <http://www.krudylib.hu/wiki/varpalotaiwiki>

és jelen között. A cél az volt, hogy városunk öröksége ne csupán a polcokon, hanem az online térben is méltó helyet kapjon – mindenki számára hozzáférhetően és időtálló módon.

Bár korábbi munkám fókusz a könyvtári élet volt, azt senki nem vitatja, hogy a könyvtári tevékenységnek szerves része a rendezvények szervezése, ami a gyakorlatban ténylegesen művelődésszervező tevékenység. A szűk két évtized alatt konferenciák, szakmai napok, kiállítások, irodalmi vacsorák és egyéb izgalmas programok tucatjait szerveztük meg munkatársaimmal. Az egyik legkülönlegesebb, amire igazán büszke vagyok, az ún. Petőfi-zarándoklat¹⁰ volt a Petőfi 200 emlékév alkalmából, amelynek során 17 hét településen át 130 km-t megtéve emlékeztünk meg Petőfi Sándorra, összekötve egymással szomszédos településeket, azok közösségeit és kultúraszervezőit. A minimális bekerülési költségbe kerülő programsorozat az Országos Könyvtári Napok keretében rendeztük (egyébként ez egyúttal az V. Könyvtári Út is volt, amelynek során egy zarándokkönyvben dokumentáltuk az elvégzett feladatokat.)¹¹

E két terület tehát nem külön világ, hiba kijátszani a kétféle szemléletet egymás ellen, hiszen ugyanazon küldetés más-más megnyilvánulási formája a két terület. Eddig bele sem gondoltam, hogy a várapoltoi Krúdy Gyula Városi Könyvtárban szerteágazó tevékenységünket tekintve tulajdonképpen akár művelődési házként is működhettünk volna az 1997. évi CXL. törvény definíciója alapján, hiszen több mint három közművelődési feladatot¹² láttunk el az alapvető közkönyvtári feladatok mellett.¹³

A könyvtári programok céljai sajátosak – hiszen elsősorban a gyűjtemény, a könyvtár használatának ösztönzését, az olvasás, illetve az információszerzés népszerűsítését szolgálják –, ám éppen ezek révén válik a könyvtár élő közösségi térré. A művelődési házak – csakúgy, mint a könyvtárak – olyan közösségi terek, ahol a tudás, a művészet, a hagyomány és az élmény nem egymás mellett, hanem egymásba fonódva jelenik meg. Más módszerekkel ugyan, de ugyanaz a küldetésük: hidat építeni múlt és jövő, egyén és közösség, helyi érték és egyetemes kultúra között, miközben minden korosztálynak lehetőséget nyújt a részvételre, az önkifejezésre, az informális és non-formális tanulásra, és az értékalkotásra.

¹⁰ **BUDAI László:** *Petőfi zarándoklat: Fehérvártól Ostffyasszonyfáig.* [kézirat]. Várapolota: THURY-VÁR Nonprofit Kft. – Krúdy Gyula Városi Könyvtár, 2024. 43 p. Elérhető: http://www.krudylib.hu/sites/default/files/database/a_petofi-zarandoklat_osszegzese_web.pdf [Letöltés dátuma: 2025. május 22.]

¹¹ A zarándokkönyv fotóját lásd im. p. 10.

¹² Közösségi, társadalmi részvétel fejlesztéséhez: A kommunizmus áldozatainak emléknapja, nemzeti összetartozás napja, aradi vértanúk emléknapja, Bányász Nyugdíjas Klub havi összejövetelei, társasházak közgyűlései, szavazások helyszíne; amatőr művészeti tevékenységek támogatásához: pl. A Szakkör keretén belül: Hímzőkör működtetése, a Rózsakút Népdalkör létrehozása, helyi képzőművészek, hobbiművészek kiállításai, Várapoltoi Tavasz Tárlat; Élethosszig tartó tanulás: digitális alapképzés időseknek, művészeti/önismereti tanfolyamok, pl. Objektív Fotóklub, Krúdy Gyula Kreatív Írókör; ifjúsági közösségek segítése: pl. Társasjáték Kör, Baba-mama Klub, stb.

¹³ **BUDAI László:** *Valóban a város dolgozószobája lett. Megújult a várapoltoi Krúdy Gyula Városi Könyvtár.*

Háromka, 2024. 32. évf. 1. sz. p. 15–16. Elérhető:

https://epa.oszk.hu/05000/05033/00002/pdf/EPA05033_háromka_2024_01.pdf [Letöltés: 2025. május 22.]

A művelődésszervezés sem a könyvtári életben, sem a közművelődésben nem pusztán események sorának megszervezése, hanem stratégiai döntések mentén formálódó, tudatos értékválasztásokon nyugvó közösségépítő folyamat, amelynek célja a helyi közösség erősségeinek megerősítése, a bennük rejlő lehetőségek kibontakoztatása, és azoknak a gyengeségeknek a leküzdése, amelyek akadályozzák a valódi összetartozást, az önazonosságot, az aktív kulturális részvételt. Ott, ahol egy település közösségi művelődése él és fejlődik, ott maga a közösség is erősebbé, tudatosabbá, összetartóbbá válik. Ez Devecser város önkormányzatának egyik deklarált célja.

Eredményes közművelődés, jól működő közkönyvtár sosem létezhet elszigetelten: munkájának kiteljesítéséhez elengedhetetlenek a társak, a szövetségesek, a közös célokért együtt cselekvő partnerek. Devecser városában számos ilyen együttműködési lehetőség kínálkozik:

- **Oktatási intézmények:** a Gárdonyi Géza Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola nemcsak az oktatásban, hanem a kulturális nevelésben is kulcsszerepet játszik.
- **Nevelési és szociális intézmények:** a „Vackor” Óvoda, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Devecseri Biztos Kezdet Gyermekháza, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Devecseri Szakképző Iskola, a Devecseri Szociális Alapellátási Központ, Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat Devecseri Idősek Otthona és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete (Somló Térsége) mind-mind fontos partnerek a közösségi programok szervezésében.
- **Nemzetiségi önkormányzatok:** A Devecseri Roma Nemzetiségi Önkormányzat aktív szereplője a város kulturális életének, de a Veszprém Vármegyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat is szervezett már rendezvényt a városban¹⁴.
- **Civil szervezetek:** A városban működő civil szervezetek (pl. a Nyugdíjas Klub, a „Meggyeserdő” Honvéd Nyugdíjas Klub Devecser, Devecseri Gárdonyi Géza Emléktársaság, a Devecser Város Önkéntes Tűzoltó Egyesülete, valamint a művészeti csoportok (pl. a Devecseri Gárdonyi Géza Kórus), szintén jelentős hozzájárulást nyújtanak a közösségi élethez.

A városhatáron túl tekintve élő együttműködésekkel találkozunk jelenleg is.

- Ilyen együttműködés létezik a **szakmai szervezetekkel:** Informatikai és Könyvtári Szövetség, Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Magyar Népművelők Egyesülete, Lakitelki Népfőiskola,
- **társintézményekkel:** (országos szakmai intézmények: NMI, OSZK Könyvtári Intézet, megyei intézmények: NMI Veszprém Vármegyei Igazgatósága, a veszprémi Eötvös Károly Könyvtár, Laczkó Dezső Múzeum, MNL Veszprém Vármegyei Levéltára, a pápai intézmények: Fióklevéltár,

¹⁴ lásd 2024. június 1-jén megrendezett Gyermeknap és családi napot. Az erről szóló beszámolóval a honlapjukon találkozunk: **Veszprém Vármegyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat**. *Gyermeknap és családi nap Devecserben (2024. június 1.)* [online]. 2024. július 26. Elérhető: <https://www.vmrno.hu/programok/gyermeknap-es-csaladi-nap-devecserben-2024-junius-1> [Letöltés: 2025. május 29.]

- a **Devecseri járás települései és annak intézményei, civil szervezetei**
- a **testvértelepülések intézményei és civil szervezetei**.¹⁵

így válik komplex, esélyteremtő rendszerre: olyan közvetítővé, amely képes a különféle szakterületek helyi szinten hasznosítható eredményeit és lehetőségeit a város fejlődésének szolgálatába állítani. Mindez pedig csak akkor valósulhat meg, ha együtt gondolkodunk – közösségként, felelősségteljesen, múlttudatosan(!), és a jövő iránt elkötelezetten.

Szakmai hitvallásom

Meggyőződésem, hogy a közművelődés nem önmagáért való programkínálat, hanem a társadalom fejlődését, az egyének kibontakozását, a közösségek megerősödését szolgáló stratégiai eszköz. Az intézmény feladata nem pusztán kulturális rendezvények lebonyolítása, hanem olyan szellemi és társadalmi tér megteremtése, ahol a részvétel tényleges értékévé válik. A könyvtári szolgáltatás ennek szerves része: az információhoz való szabad hozzáférés, az olvasás kultúrájának támogatása mind hozzájárulnak a demokratikus közélet megerősödéséhez. Ugyanakkor a turizmus – különösen a kulturális örökségen, a helyi értékeken, a hagyományokon alapuló formái – elválaszthatatlanul összefonódik a közművelődés feladataival. A vendég nem csupán látogató, hanem lehetséges résztvevője és hírvivője a közösségi élményeknek. A muzeális jellegű tevékenységek – a helytörténeti gyűjtemény kezelése, gyarapítása és bemutatása – e szellemiség fontos alappillérei, különösen egy városi múzeum előkészítése, létrehozása és szakmai működtetése kapcsán.

Vezetői hitvallásom

A kulturális intézmény vezetése számomra nemcsak irányítási feladat, hanem küldetés, a közösség szolgálata. Ennek megfelelően nyitott, kezdeményező és „nyer-nyer” helyzeteken alapuló együttműködésekre építkező vezetőként kívánok dolgozni. Céлом – hiszen a korábbi két évtized során is bevált –, hogy a munkatársaimat felelős, önálló munkára alkalmas csapattagként kezeljem, kreativitásukra, ötleteikre, önállóságukra, vagyis egyedi személyiségükre építsek. Büszke vagyok rá, hogy a meglévő hagyományos programok **mellé** az én kezdeményezésemre a volt munkatársaim által elindított projektek többsége ma is létezik. Vagyis egyrészt jó kezdeményezésnek bizonyultak, másrészt rátermett egyéniséget találtam hozzá. Ilyenek a Krúdy Gyula Kreatív Írókör – 2015 óta Élhető Erzsébet vezetésével, Várpalotai Objektív Fotóklub – 2022 óta középiskolai osztálytársam, Kavecz Edina vezetésével, Rózsakút Népdalkör – 2023 óta Molnár Józsefné Csizmadia Jolán vezetésével és legutóbb 2024-ben – csak részben az én kezdeményezésemre – indult az Időutazók Filmklub, amely zártkörű beszélgetős összejöveteleket

¹⁵ **Devecser Város Önkormányzata**: Testvértelepülések. Devecser.hu. [Online] Elérhető: <https://www.devecser.hu/testvertelepulesek> [Letöltés: 2025. 05. 28.]

jelent egy-egy filmélmény megbeszélésével. Sajnos akadtak olyan kezdeményezések, amelyek hosszú távon nem működtek: a könyvtárban többször próbálkozunk különböző olvasókörok meghonosításával, átmenetileg volt csak nagy érdeklődés a családfakutatók köre¹⁶ iránt is, de ennek ellenére mindig nyitott maradtam, hogy ilyenek kezdeményezéseket új szereplőkkel újra és újra elindítsunk.

Korábbi vezetői gyakorlatom során is arra törekedtem, hogy a közös munkát olyan légkör hassa át, mint amilyen egy jól működő családban uralkodik: bizalmon, odafigyelésen és egymás kölcsönös megbecsülésén alapuljon. Feleséggel 2010 óta élünk házasságban, szeretetközösségben, három gyermeket nevelve, ez csak azért működhet, mert mindketten tudjuk, a szeretet nem kizárólag érzélem, hanem tudatos értékválasztás és – bármilyen furcsán hangzik – szolgálat is.

Hiszem, hogy a közösség ereje a tagok véleményének, tapasztalatainak és érzéseinek meghallgatásából fakad – bár a felelősség terhe végső soron a vezetőt illeti meg, akinek kötelessége a közös jót szolgáló, átgondolt döntések meghozatala. A jó családfő ideáját követve olyan döntéshozatali formát alakítottam ki, amely nem kirekesztő, hanem összekötő; nem kikényszerítő, hanem meggyőző, tehát nem uralkodásról, hanem közösségi döntésekről szól.

Nemrégiben olvastam egy figyelemre méltó elemzést, amely – bár a személyvédelem területéről származik – kiváló párhuzamot kínál az intézményvezetés kérdéséhez is. **Pomozsi Sándor**, a hazai személyvédelem elismert szakértője, a Köztársasági Elnöki Őrség egykori vezetője a **Robert Fico szlovák miniszterelnök elleni merénylet** kapcsán nyilatkozta: „*A fogaskerekek megvoltak, de nem értek össze.*”¹⁷ Értékelése szerint hiába voltak a testőrök külön-külön jó szakemberek, a csapatmunka hiányosságai, a koordináció elégtelensége végső soron működésképtelenné tette a rendszert.

Ez a gondolat jól rávilágít arra, hogy egy intézmény működéséhez sem elegendő az egyes munkatársak szakmai felkészültsége, elhivatottsága. A siker kulcsa az egységként működő közösség, a funkcionáló struktúra. Intézményvezetőként elsődleges feladatomban tartom, hogy a meglévő „fogaskerekek” – azaz a jól képzett munkatársak – összekapcsolódjanak, együtt forogjanak, és a szervezet minden szintjén összehangolt, céltudatos működés valósuljon meg.

Egy ember jellemrajzát nem csupán az határozza meg, hogy mivé lett, mit képvisel, milyen értékek mentén él, hanem sokszor éppen az is, hogy mivé nem vált. Ezért tartom fontosnak megjegyezni e dolgozat keretei között, hogy életem során nemegyszer döbbsentem meg, amikor gyakran éppen azok ágáltak a leghevesebben a felsőbb autoritások – legyen az polgármester, iskolaigazgató vagy akár kulturális területen működő döntéshozó – befolyásának túlerjeszkedése ellen, akik maguk is hajlamosak visszaélni a rájuk ruházott hatalommal, ha helyzetük megengedi. Erre csak egy logikus magyarázatot

¹⁶ A várpalotai könyvtár oldalán a Genealógiai Gyűjtemény címet viselő oldalon felkerültek a Családfakutatók Köre keretében megtartott előadások anyagai is. <http://www.krudylib.hu/oldal/genealogiai-gyujtemeny>

¹⁷ <https://mandiner.hu/belfold/2025/04/merenylet-a-miniszterelnok-ellen-a-magyar-dandartabornok-szerint-ezert-hibaztak-a-testorok>

találtam általában: ilyenkor a szándékot nem az egyéni szabadság őszinte védelme, nem az emberi méltóság határainak tiszteletben tartása mozgatja, hanem a kizárólagosság igényéből fakad: mert tudat alatt – vagy akár *expressis verbis* is kifejezve – úgy érzik, az ő felségterületüket sértették meg, azt a láthatatlan hatalmi teret, amelyet sajátjuknak tekintenek. A konkrét példák élénken élnek bennem, de ezek ismertetésétől most eltekintek. Engem az igazságosság ideája vezérel, amelyet a rám bízott javakkal való felelős gazdálkodás és az emberek alázatos – ugyanakkor nem alárendelődő – szolgálatán keresztül kívánok megvalósítani, és aminek megvalósítása a gyakorlatban sokszor jár gyötrelmes vívódásokkal.

Az intézmény működtetése során fontosnak tartom a tervezhetőséget, az értékelhetőséget és az átláthatóságot, – ezért a közönségelérés, látogatottság, részvételi arány, valamint a partnerek visszajelzéseit komolyan veszem a teljesítményértékelés során. Sokat idézett menedzsment-alapszabály: ami nem mérhető, nem javítható/nem menedzselhető. Viszont az előző alapelvvel szembefeszülő rugalmasságot is fontosnak tartom mint alapelvet, hiszen nem szabad szem elől téveszteni Henry Mintzberg¹⁸ által megfogalmazott bölcsességet: „... engedjünk, ha nem is a mércénkől, de abból a rögzítménkből, hogy a legjobbnak kell lennünk; mert csak így lehetünk továbbra is a lehető legjobbak.”¹⁹

Az átláthatóság és a hitelesség jegyében lényeges szempontként említem meg, hogy jelen pályázatom előkészítése során mindenekelőtt nyilvánosan elérhető, hivatalos forrásokból igyekeztem tájékozódni és felkészülni. Devecser könyvtári életének 2023-ig terjedő időszaka a Könyvtári Intézet által közzétett adatok révén teljes körűen rekonstruálható, ám a közművelődési szakterületen már más a helyzet: az új statisztikai rendszer intézményi bontásban nem, csupán országos és megyei szintű, aggregált adatokat tesz hozzáférhetővé. Ráadásul a 2024-es adatszolgáltatást már módosított metódus szerint kellett teljesíteni, így a 2024. évre vonatkozó egyedi könyvtári adatok sem visszakereshetők nyilvánosan – legalábbis egyelőre. Ez a gyakorlat nehezen egyeztethető össze a könyvtár eszméjével, hiszen mi, könyvtárosok küldetesként vállaljuk az információhoz és a tudáshoz való egyetemes hozzáférés biztosítását.

Jómagam mindig is elkötelezettje voltam a transzparenciának: az általam vezetett intézmény honlapján külön felületen²⁰ 1997-ig bárki számára hozzáférhető a Krúdy Gyula Városi Könyvtár valamennyi statisztikai adata, a beszámolója, alapvető iratai, erősítve ezzel a nyilvánosságba vetett bizalmat és a szakmai elszámoltathatóságot.

¹⁸ Kanadai akadémikus, közgazdász és az üzleti, valamint a menedzsmentelmélet egyik meghatározó alakja

¹⁹ **MINTZBERG, Henry.** *Esti mesék menedzsereknek.* Budapest: Pallas Athéné Könyvkiadó, 2019. p. 134.

²⁰ **Krúdy Gyula Városi Könyvtár:** Irattár. [Online] Elérhető: <http://www.krudylib.hu/oldal/irattar> [Letöltés: 2025. 05. 28.]

Pénzügyi szemlélet és fenntarthatóság elvei

Fontosnak tartom, hogy az intézmény gazdálkodása megfeleljen a jogszabályi előírásoknak, és elkerüljük a 2018-as ÁSZ-vizsgálat²¹ által feltárt hiányosságokat, hibákat. Pénzügyi végzettségemnek – mérlegképes könyvelői képesítésemnek – köszönhetően különösen fontosnak tartom, hogy az intézmény működtetése során kiemelt figyelmet kapjon a pénzügyi és működési átláthatóság. Az átadás-átvétel keretében elengedhetetlen a belső kontrollrendszer és a vagyongazdálkodás átvizsgálása, az aktuális leltározás szakszerű elvégzése, valamint az intézmény működését szabályozó dokumentumok – különösen a szervezeti és működési szabályzat, továbbá a leltározási, pénzkezelési és egyéb belső előírások – teljes körű felülvizsgálata. Az intézmény működésének átláthatósága és jogszerűsége érdekében kiemelten fontosnak tartom, hogy a belső szabályozási környezet – ideértve valamennyi hatályos szabályzatot, valamint a nyilvánosság számára az épületekben, illetve a honlapon közzétett dokumentumokat – évente rendszeres felülvizsgálat alá essen, összhangban a hatályos jogszabályi és szakmai elvárásokkal.

Meggyőződésem, hogy az intézmény gazdálkodásának stratégiai szemléletű fejlesztése és átláthatósága hosszú távon a pénzügyi stabilitás egyik záloga. Az intézmény működtetése során törekszem a külső források – pályázatok és támogatások – minél szélesebb körű bevonására, valamint az új tevékenységekből, például a turizmushoz kapcsolódó programokból származó bevételek növelésére. Mindezt a fenntartható és költséghatékony működés szellemében kívánom megvalósítani.

Amennyiben az intézmény működési koncepciója hosszabb távon is sikeresnek bizonyul, megfontolandónak tartom egy nonprofit kft.-be való kiszervezés lehetőségét, különösen, ha a város nonprofit célú vállalkozói tevékenységeit erősíteni szeretné.

Devecser jelenlegi helyzete

Devecser térsége Veszprém vármegye egyik legösszetettebb kihívásokkal küzdő, társadalmi és gazdasági szempontból halmozottan hátrányos helyzetű térsége. A járás településszerkezete erősen elaprózott, több aprófalu elnéptelenedés előtt áll, a lakásállomány nagy arányban alacsony komfortfokozatú. A térséget sújtja az elöregedés, az elvándorlás, és a szegregáció veszélye. Devecser térségszervező ereje jelenleg gyenge, az intézményrendszer számbeli és kapacitásbeli csökkenése is tapasztalható.²²

²¹ **Állami Számvevőszék.** *Jelentés – A nyilvános könyvtári ellátás működésének ellenőrzése. Devecser Városi Könyvtár és Művelődési Ház* [elektronikus dokumentum]. Jóváhagyta: Domokos László. Budapest, 2018. szeptember 4. Elérhető: <https://www.asz.hu/dokumentumok/18184.pdf> [Letöltés ideje: 2025. május 19.]

²² Lásd részletesebben ezt a tanulmányt: **Balogh András – Bajmócy Péter:** A Devecseri és Ajkai kistérség településföldrajzi jellemzői. *Településföldrajzi Tanulmányok*, 2015. 4. szám, különszám. Budapest: ELTE TTK, 2015. Elérhető: <https://ojs.elte.hu/tft/article/view/3293> [Letöltés: 2025. 05. 29.], valamint ezt a sajtócikket: **BUDAI Balázs.** *Devecser: az egyik legszegényebb járás Magyarországon* [elektronikus dokumentum]. Index.hu, 2024. november 21. Elérhető: <https://index.hu/belfold/szegenyseg-magyarorszagon/2024/11/21/devceser-jaras-ausztria-szegenyseg-koldulas-tel-karacsony-magyarorszag/> [Letöltés ideje: 2025. május 19.]

A városban működik Magyarország egyik legnagyobb használtcikk-piaca, amely több száz család megélhetésének alapja, ugyanakkor évek óta közösségi konfliktusok forrása is.

A Devecser név sokak számára elsősorban a használtcikk-piac kapcsán ismert, másodsorban pedig – sajnálatos módon – a vörösiszap-katasztrófa negatív emlékeit említik. Tehát Devecser egyáltalán nem a kulturális értékeivel van jelen a potenciális turisták mentális térképén, holott egy történelmileg jelentős múlttal rendelkező mezővárosról van szó, amely már a középkor óta fontos szerepet tölt be kereskedelmi és uradalmi központként a térségben. Az Esterházy-kastély mint a város kiemelkedő épített öröksége, a szélesebb nyilvánosság számára szinte ismeretlen, jóllehet méltó lenne arra, hogy Devecser kulturális és turisztikai arculatának meghatározó eleme legyen. Arról, hogy Devecser lenne a Somló fővárosa, nem hallunk senkitől, még a helyiek sem igazán említik. Ez az állapot is híven tükrözi, hogy a turizmus jelenléte csekély, a megye kiemelt célterületeihez képest Devecser ebből a szempontból belső perifériának számít – kivételt talán a Nagy-Somló térsége jelent.²³

Ennek ellenére Devecser sajátos helyzetében én nem csupán a nehézségeket, hanem a kibontakozás lehetőségét látom. Az egyik szlogen is erre rezonál: *A lehetőségek városa*. A kulturális élet megerősítése, a közösségi részvétel szélesítése, a helyi értékek láthatóvá tétele, a turisztikai célpontok tudatos kialakítása és fejlesztése, valamint egy markáns, azonosítható városi turisztikai arculat – egy kultúrán és a múlt helyi örökségein alapuló **Devecser-brand** – megalkotása olyan új irányokat nyithat meg, amelyek hosszú távon is hozzájárulnak a térség fejlődéséhez.

Devecser város kultúrát érintő stratégiai elképzeléseiről

Az alábbi táblázat Devecser város gazdasági programjainak kulturális és turisztikai vonatkozásait tekinti át a 2007 és 2029 közötti tervezési időszakban. Bár a 2015–2019-es időszakra vonatkozó gazdasági program nem található meg a település honlapján, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján így is jól kirajzolódnak azok a fókuszpontok és fejlődési irányok, amelyekből releváns következtetések vonhatók le.²⁴

²³ Uo.

²⁴ **OpenAI. (2025).** *Devecser gazdasági programjainak kulturális és turisztikai vonatkozásainak összehasonlító áttekintése (2007–2029)* [Generált tartalom ChatGPT-4 segítségével]. <https://chat.openai.com> Elérés: 2025. május 18.

Szempont	2007–2010 ²⁵	2011–2014 ²⁶	2020–2024 ²⁷	2025–2029 ²⁸	Az ITS 2018 ²⁹ -hoz való stratégiai illeszkedés
Kulturális infrastruktúra és fejlesztés	Közösségi terek, sportcsarnok, közművelődési helyszínek tervezése	Történeti belváros védelme, közösségi célú hasznosítás	Intézmények működtetése (könyvtár, műv. ház)	Művelődési Központ fejlesztése, helytörténeti gyűjtemény bővítése	Az ITS céljai között szerepel a történeti belváros (Esterházy-kastély környezete) rekonstrukciója és kulturális célú funkcióbővítése, amelyet a fenti fejlesztések közvetlenül támogatnak.
Helyi identitás, hagyományörzés	Néptörténeti kiállítás előkészítése, identitás erősítése	Belváros értékeinek feltárása, örökségvédelem	Helyi hagyományörzés támogatása	Helytörténeti tárlat, néprajzi programok, Művészetek Hete programsorozat	Az ITS hangsúlyozza a kulturális örökség értékalapú hasznosítását, a helyi identitás megerősítését. A programok ezt kiemelten szolgálják.
Konkrét kulturális/lakossági események	Honlapon való megjelenés, kulturális események ösztönzése	Somlói napok, fesztiválok, közösségi rendezvények	Közösségi programok szervezése	Városi fesztivál Somlói borászokkal, ismeretterjesztő előadások, rendezvények	Az ITS a lakossági aktivitás és rendezvényelet bővítését tűzi ki célul, különösen a városközpont revitalizálása és a kastélyprogramhoz kapcsolódóan.
Turizmus koncepciója és fejlesztési irányok	Arculaterépítés, információs pihenőhelyek, kiadványok	„Somló fővárosa” koncepció, Borok Háza, kastély	Agroturisztikai irányok feltérképezése	Kastély fejlesztése, turisztikai többfunkciós terek, lovasturizmus, meseösvény, tanösvény	Az ITS célként határozza meg a borturizmus fejlesztését, a kastély és a városközpont kulturális és vendéglátó hasznosítását. A projektcsomagok ennek konkrét kiterjesztései.
Turizmus eszközei, kommunikáció	Térkép, turisztikai honlap, vállalkozói adatbázis	Kiadványok, testvértelepülési program, honlapfejlesztés	Feltárás, adatok gyűjtése, stratégiaalkotás	Információs adatbázis, városjelző táblák, városi honlap, PR-eszközök	Az ITS ösztönzi az infokommunikációs eszközök használatát a turisztikai vonzerő növelése érdekében. A digitális turizmus eszközei ezt erősítik.

²⁵ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2007–2010* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: <https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/9.gazdasgiprogram2007-2010.doc> [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

²⁶ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2011–2014* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: <https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/gazdasgiprogram2011-2014.doc> [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

²⁷ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2020–2024* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/1.gazdasagi_program_2020_-_2024.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

²⁸ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2025–2029* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/gazdasagi_program_2025-2029.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

²⁹ **KD-ITS Konzorcium.** *Devecser város integrált településfejlesztési stratégiája. II. Stratégia.* Devecser–Budapest–Székesfehérvár, 2015. Átdolgozva: 2018. november. [online]. Elérhető: https://devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/8.devecser_its_strategia-2018-11-12-modositas.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

Devecser város gazdasági és településfejlesztési (ITS) programjainak intézményi szempontból releváns elemei

Az ITS-ből³⁰ levezethető közművelődési és kulturális turisztikai feladatok

Ez a fejezet a 2015-ben elkészült, 2018-ban felülvizsgált és módosított Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) alapján készült. Szó szerinti idézetekből álló áttekintés, amely a dokumentumban szereplő projektekből, projektötletekből levezethető közművelődési és kulturális-turisztikai feladatokat rendszerezi.

„...a Somló-hegy és a Balatonközelsége, az Esterházy-kastély, a Széki-tó jelentős idegenforgalmi potenciált jelent. Borturizmus, horgászturizmus, kerékpáros túraútvonalak alakíthatók ki a városban és közvetlen vonzáskörzetében. [...] Elvárt célállapot: Szállás- és vendéglátóhelyek, kerékpárút és (bor)túraútvonalak kiépítésével, az Esterházy-kastély és a városban lévő épületek felújításával Devecser ismét vonzó idegenforgalmi célponttá tehető. A cél kettős: egyrészt a turisták »végállomásává« tenni Devecsert, vagyis azt elérni, hogy kikapcsolódásuk helyszínékként a várost és közvetlen környezetét válasszák, másrészt az átutazó (pl. a Balatonra vagy a Fertő-tóhoz tartó kerékpáros) turistákat a városban tartsák néhány napra, amiután következő alkalommal már célállomásnak választhatják Devecsert.”³¹

Beruházási projektek

A 2.2.1 *Beruházási projektek cím* alatt felsorolt projektekből érintett lehet az intézmény a következők megvalósításában:

P4. Rendezvénycsarnok

„A projekt indokoltsága, szükségesség: Devecser Járásban mind a mai napig nincs rendezvénycsarnok, így a járáshoz tartozó 28 település, ill. több mint 15 000 lakos számára nyújtana modern, kiemelkedő infrastruktúrával és kulturált körülményekkel rendelkező, a rendezvények széles skálájának megrendezésére, ill. azokban való részvételre alkalmas helyet. Egy rendezvénycsarnok, így ez is többcélú kihasználási lehetőséget biztosít. Kiváló helyszínei a helyi és kistérségi iskolai, utánpótlás és szabadidős sport számára, szabványos méreteinél fogva képes kiszolgálni a legtöbb teremsport hazai felnőtt versenyrendszerét, valamint nemzetközi versenyek megrendezésére is alkalmas lehet. Fontos szempont a különféle kiállítások, bemutatók, vásárok lebonyolítására és kiszolgálására való alkalmasság. A csarnok felépítésével a közösségeknek lehetőségük nyílik a konferencia- és rendezvényturizmusban rejlő lehetőségek kiaknázására. E helyszín kiválóan alkalmas közösségi és magán rendezvények megtartásán túl

³⁰ **Devecser Város Önkormányzata. Integrált településfejlesztési stratégia II. Stratégia** [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/8._devecser_its_strategia-2018-11-12-modositas.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.].

³¹ Id. mű p. 10.

koncertek, mozi és színházi előadások, vállalati programok, önkormányzati események, politikai nagygyűlések, menyegzők, bálók, és számtalan egyéb eseménynek.”³² (p. 26.)

P18. Helytörténeti Múzeum

„A projekt indokoltsága, szükségesség: Devecser nagy múltú kisváros régi álma a Helytörténeti Múzeum megvalósítása. A gyűjtés elkezdődött néhány lelkes támogató segítségével. A gyűjteményből néhány tárgy látható a Rotaryház kis kiállításában. A kiállítás anyaga felölelné Devecser történetét, mind a régmúltt, mind a közelmúltt a sajnálatos vörös-iszap eseményét is. A városhoz sok híres ember is kötődik, akik megérdemelnének egy-egy kiállítási szobát. Így többek között: Choron András, Esterházyak, Szántó Arator István, Kerkápoly Tivadar, Gárdonyi Géza, Faludi testvérek. Helyt kapna a Kiegyezés (1867) utáni polgári életet reprezentáló tárlat, valamint a helyi sajtó történetét bemutató szoba is. Az 1925-ben alapított Polgári Iskola, ami már megszűnt teljes dokumentuma is kiállításra kerülhetne. Fontos, hogy a fiatalok megismerjék településük múltját és ragaszkodjanak ahhoz, képviselve településüket. A múzeummal Devecser városa emléket tudna állítani a valaha itt élt embereknek, s nem engedi ezzel elfeledni a kisváros történelmét.”³³ (p. 40.)

P20. Művelődési Ház belső felújítása

„A projekt indokoltsága, szükségesség 2014. évben KEOP pályázat következtében felújításra került a művelődési ház külső homlokzata, és a fűtési rendszer, de további felújításokra nem került sor. A művelődési ház belső tere már elhasználódott, közösségi rendezvények megtartására már nem alkalmas. Annak érdekében, hogy a színházi előadásokon kívül más rendezvények (pl. bálók) is megtartásra kerülhessenek, szükséges lenne a belső tér teljes felújítására is, a székek mobillá történő cseréjével, valamint a vizes blokkok felújítására is.”³⁴ (p. 42.)

Amint alább is jelzem dolgozatomban, a P20-as projekt művelődési központ épületére vonatkozó felújítási terveiből több elem is megvalósult. A székek mobil cserélése ugyan nem történt meg, de mivel azok kárpitját felújították, arra következtethetünk, hogy ez a tervek időközbeni módosítása miatt szándékoltan történt így.

[Szoftprojektek³⁵](#)

A 49-50. oldalon található, *2.2.2 Infrastrukturális projekteket segítő „soft” projektek* címet viselő fejezet minden egyes eleméhez közvetve vagy közvetlenül hozzákapcsolható a KKMK intézménye.

A projektek közül közvetlenül érintett az intézmény az alábbi projektervekben:

³² Id. mű p. 26.

³³ Id. mű p. 40.

³⁴ Id. mű p. 42.

³⁵ id. mű p. 49-50.

P1. Városi láttnivalók kommunikálása, turisták információval való kiszolgálása

A projekt tartalma

- ✓ Városi (A4) térkép készítése, ahol más-más színnel különböző időtartamú utakat jelölünk. Ezek mentén, grafikai úton jelezni milyen látványosságok vannak, jelezni a cukrászdát, kávézót, játszótereket, kastélyparkot, könyvtárat, művelődési házat és az egyes látványosságokról a rövid magyarázat szerepel QR kóddal, internetes eléréssel.
- ✓ Új útbaigazító táblák kirakása és korrigálása, a régiak pótlása új információval, QR-kóddal.
- ✓ A Városi Könyvtárban (Petőfi tér 5.) egy turisztikai irodát kívánunk kialakítani, ahol szálláskeresés, foglalás, útbaigazítás, programok kiajánlása, információ átadása megtörténhet a beeső turistáknak.
- ✓ Városi turisztikai lehetőségek, programok folyamatos karbantartása és bővítése az interneten.
- ✓ Ingyen WI-FI kialakítása a település belterületén.

P2. Borhét szervezése novemberben, Adventi vásár és Angyalok fesztivál szervezése december hónapban

A projekt tartalma

- ✓ A novemberben szervezett borhéten a somlói borok bemutatása
- ✓ Decemberben a Helyi piac területén – Jókai u. 1. – Adventi vásár szervezése, melynek keretén belül kerülne sor az Angyalok fesztiváljára is
- ✓ A rendezvény központi eleme egy központi színpad és nézőtér felállítása, amelyen a helyi civil szervezetek bemutathatják a karácsonnyal kapcsolatos műsoraikat

P4. Nemzetközi tapasztalatcsere és kapcsolatépítés a turizmus fejlesztése érdekében

A projekt tartalma

- ✓ Vallási és zarándokturizmus fejlesztésére szolgáló ötletek cseréje, fejlesztési koncepciók megismerése;
- ✓ Történelmi emlékhelyek felkeresésére irányuló turizmussal kapcsolatos tapasztalatcsere, történelmi vonatkozású kapcsolatok kialakítása

P5. Devecseri történelmi óra projekt

A projekt tartalma

- ✓ A projekt célja, hogy lehetőleg minden, a járás területén tanuló általános iskolás részt vegyen a „Devecseri történelmi óra” keretében az ország, a város történelmi múltjának megismerésében.
- ✓ Ennek érdekében a projekt keretében:
 - Projekt iroda létrehozása, amely az egész programot szervezi, irányítja.

- A városunkba látogató iskoláknak programokat összeállítani és ajánlani.

Akcióterületeken kívüli fejlesztések

A 2.3 Az *akcióterületeken kívüli fejlesztések* című fejezet két turizmushoz köthető projektet sorol fel:

P1. Széki tó infrastrukturális fejlesztése³⁶

„A projekt indokoltsága, szükségesség: A Széki-tó jelenleg horgásztóként üzemel, mely fejlesztésével turisztikai jelentősége tovább fokozódna.”

„A projekt tartalma: A fejlesztés során autó- és kerékpár közlekedésére alkalmas utak kialakítása mellett elkülöníteni szükséges a különböző funkciójú tereket. Pl. kemping kialakítására szolgáló, vagy rendezvényterület, esetleg autóparkoló, stb. Strand kialakítás feltételeinek meglétét is vizsgálánk, esetleges terület kialakítással. Átszervezésre kerülnének a jelenlegi stégek, kialakítanánk kiszolgáló épületeket, játszóteret a pihenni, horgászni vágyók részére.”

P2. Jézus ösvény

„A projekt indokoltsága, szükségesség: A Jézus ösvény zarándokút Kolontáron a templomdombból kiindulva (a betlehemi barlang mása) a Torna-patak mentén (a Jordán folyót szimbolizálja) a Szent-kút érintésével (mely Mária kútját szimbolizálja) érkezik meg Devecserbe. Az út a Torna patak mellett folytatódik és Borszörcsökre a 8-as úton át érkezik, ahol a »keresztút« a téma, majd innen érkezik meg a célállomáshoz a Somlóhegy tetejére a kilátói kereszthez, amely a golgotát szimbolizálja.”

„A projekt tartalma: Devecserben a názareti ház kialakításával megelevenítik Jézus názareti házát és az ácsműhelyt. Az épület kb. 70 m² alapterületű és egy korabeli palesztin ház modellje alapján készül. A názareti házban illemhelyek is kerülnek kialakításra, hogy a zarándoklat alatt itt tudjanak pihenni a résztvevők. A közel 14 km-es tanösvényen pihenők kialakítását tervezik fák, pihenőpadok telepítésével, valamint információs táblák kihelyezésével.”³⁷

A két projekt ugyan közvetlenül nem tartozik az intézmény hatáskörébe, azonban turisztikai szempontból érintett szervezetként fontos, hogy nyomon kövessük azok alakulását és figyelembe vegyük a tervezés során.

³⁶ id. mű p. 51.

³⁷ Id. mű. p. 52.

A 2020–2024, illetve a 2025-2029 évekre vonatkozó Gazdasági programok KKMK-t érintő elképzelései³⁸

A 2020–2024-es Gazdasági program releváns elképzelései

A 2.2. *Devecseri járás fejlesztési elképzelései* címet viselő fejezetben felsorolt 32 lehetőség közül a következőkkel lehet feladata a Kastélykönyvtár és Művelődési Központnak (a számozás az eredeti dokumentumnak megfelelő):

1) A szakképesítés nélküli fiatal- és középkorú lakossági réteg intézményes képzési és önművelési lehetőségeinek biztosítása.

5) Amatőr kézművesség, háziipari termékek piacképességének növelése.

6) A Somló vidéki borászatok piár tevékenységének támogatása.

7) Helyi mezőgazdasági termékek, helyileg előállított élelmiszerek /Devecseri Portéka/ ismertté tétele.

11) A Somló környéki települések együttműködésében rejlő lehetőségek kihasználása a turizmus fejlesztésében közös programajánlók készítésével. A turisztikai egyesülések támogatása, a Somló hegy turisztikai központtá fejlesztése.

12) A környező aprófalvak megőrzött hagyományaira alapozó kulturális turizmus támogatása és bővítése, felvállalva Devecser központi szerepét.

15) Kapcsolódás a vallási turizmus, zarándokutak hálózatához. Jézus ösvény felújítása.

16) A kerékpárutak hálózatba szervezése a térségi látnivalók, somlói borutak állomásaival.

21) Civil szerveződések értéknövelő szerepének erősítése.

22) Művelődési lehetőségek biztosítása minden korosztály számára, kiváltképp kisközösségek alapításával. A település fiatalság, illetve munkaerő megtartó erejének növelése. Közösségépítő rendezvények szervezése.

23) Ismeretterjesztő, önművelődésre ösztönző, modern informatika világába vivő Z és Alfa generációs iskolán kívüli képzések.

24) Nyelvtanulásra inspiráló tanfolyamok.

26) Középületek arculatának szépítése, leromlott állagú középületek felújítása.

30) Eszterházy várkastély rekonstrukciója állami támogatással, Városi Múzeum alapítása.

31) Rossz anyagi körülmények közt élő családok támogatása, a roma nemzetiségi önkormányzattal való együttműködés erősítése.

³⁸ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2020–2024* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/1._gazdasagi_program_2020_-_2024.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

A 2025–2029 Gazdasági program releváns elképzelései³⁹

A *Helyzetelemzés* fejezetben két bekezdés is a KKKM-t mutatja be:

„A Petőfi téren működik a Devecseri Kastélykönyvtár, valamint itt található két állandó kiállítás, a Devecseri Városi Helytörténeti Tárlat, valamint Nagy Emerencia festőművész kiállítása. A Jókai utcában lévő Művelődési Központ színházterme és vizesblokkja a közelmúltban teljeskörűen[!] megújult.

A Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat a Várkastély részét képező vártornyot a földszinti részen hozzá kapcsolódó vizesblokk helyiségekkel együtt ingyenes használatba adta az Önkormányzat részére kiállítások és kulturális események szervezése céljából 2025. december 31-ig azzal, hogy a megállapodást a felek szükség és igény szerint meghosszabbíthatják.”

A 2.2. *Devecseri járás fejlesztési elképzelései* címet viselő fejezetben felsorolt KKKM-t érintő feladatok, elképzelések megegyeznek a korábbi időszak gazdasági programjának fejlesztési elképzeléseivel.

Az 5. *jövőkép, megvalósítandó elképzelések, feladatok* című fejezetben a korábbi gazdasági programokban is tetten érhető módon a várkastély és a turizmus együtt szerepel:

„...Ez jelenti azt is, hogy településünk a Somló-környéki mikrotérség turisztikai lehetőségeinek figyelembe vételével **hagyományteremtő fesztiválok** [kiemelés tőlem] megteremtésével, többfunkciós turisztikai fejlesztésekkel **(kastély)** [kiemelés tőlem] idegenforgalmi bevételekre tehet szert.”

Az 5.1. *A település fejlesztésének alapelvei* fejezetben több ponthoz is kapcsolódik a KKKM intézménye, de az 5.2 *Idegenforgalom, turizmus* címet viselő fejezet *Alternatív fejlesztési elképzelések* szakaszában kifejezetten említik is a várkastély épületét, de a többi elképzelés szinte mindegyikében közvetve, közvetlenül érintett lehet:

- a) Fejleszteni kell a település turisztikai arculatát. Kiemelten kell kezelni azokat a fejlesztéseket, melyek turisztikailag kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vonzerőt jelentenek (Esterházy- kastély).
- b) Az idegenforgalmi szempontból fontos közterületeken megfelelő pihenőhelyek kialakítása (pad, asztal, szeméttároló).
- c) Kerékpárút kiépítése a Somló-hegy felé.
- d) Magyarország útja projekt folytatása - összekapcsolása Jézus ösvény - Názáreti ház újraépítése az egyházzal.
- e) Várkertben tanösvény, meseösvény létrehozása.

³⁹ **Devecser Város Önkormányzata. Gazdasági program 2025–2029** [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/gazdasagi_program_2025-2029.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

f) Információs adatbázis kialakítása szálláshelyekről, programokról a település honlapján, szórólapokon, kiadványokban.

g) Városjelző táblák kihelyezése.

Az 5.4 fejezet mint önkormányzati feladatok között, fenntartandó intézményként sorolja fel a könyvtárat és a művelődési központot.

Az 5.7 fejezetben megfogalmazódik: az önkormányzat figyelemmel kíséri, hogy „a középületekben, közművelődési intézményekben dohányzásra ne kerüljön sor”, illetve szűrővizsgálatokat, ismeretterjesztő programokat szervez az ügy érdekében.

Az 5.9. *Gyermek- és ifjúságvédelem* e) pontjában leszögezi a program: [az önkormányzat] „támogatja az ifjúság szabadidejének kulturált, hasznos eltöltését, illetve minden olyan programot, rendezvényt, amely az ifjúság nevelését, művelését szolgálja.”

Az 5.10. fejezet a Közművelődéssel foglalkozik. Ez alapján a következő feladatokat határozza meg az önkormányzat a KKKM intézményének:

„A közművelődéssel kapcsolatos feladatok:

a) pályázati lehetőségek kihasználása,

b) bemutatkozási lehetőségek biztosítása (kiadványok, honlap stb.),

c) civil szervezetek bevonása, pályázat kiírása városi célfeladat (pl. rendezvény, program) megvalósítására, működési kiadás kiegészítésére - civil szervezet úgy kaphat támogatást, hogy a támogatási összegről megfelelő módon elszámol,

d) a könyvtár működtetésének fejlesztése a lakossági igények széleskörű kiszolgálása érdekében,

e) időszakos kiadvány készítése a helyben zajló fontosabb eseményekről, mind a helyi lakosok, mind az ide érkezők jobb tájékoztatása céljából,

f) ismeretterjesztő előadássorozatok rendszeres tartása,

g) hagyományok őrzése, felújítása, néprajzi és tájvédelmi programok, városi fesztivál tartása a Somló borászainak bemutatkozásával együtt.

Tervezett fejlesztés:

a) helytörténeti gyűjtemény bővítése,

b) művészetek hete programsorozat elindítása a testvértelepülések bevonásával.”

5.12 fejezetben meghatározott feladatok szintén érinthetik a KKKM-t: „Az Önkormányzat: a) közös rendezvényeket szervez az egyházzal, b) segíti munkáját, c) támogatja rendezvényeit.”

5.14. fejezetben Az informatikai lehetőségek biztosítása a lakosság számára szintén része a könyvtár küldetésének, emiatt az 5.14.1. b) pontja, miszerint „*az internetes hozzáférés biztosítva legyen a lakosság széles köre számára*” a KKMK-t is érinti.

5.15. c) pont, amely a Településtisztaság, hulladékgazdálkodás területén ír elő kötelezettséget a „*lakosság tájékoztatása, tudatformálása, környezeti nevelésének fokozása*” tekintetében, ebben szintén érintett lehet a KKMK intézménye.

A 6. *Tervezett beruházások, fejlesztések* címet viselő fejezetben felsorolt feladatok közül a következők érintik a KKMT-t:

✓ A Művelődési központ előterének felújítása, klímák beszereltetése, teakonyha kialakítása az épület bővítésével. A művelődési központ intézményi parkolója kialakításának befejezése, a szervizutak aszfaltozása.

✓ Gárdonyi emlékhely kialakítása, helytörténeti gyűjtemény bővítése.

✓ Rendszeres baba-mama klub elindítása, ehhez helyszín biztosítása.

A következő pontok érinthetik az intézmény működését, terveinek elkészítését:

✓ Kerékpárutak bővítése,

✓ Malomépület hasznosítása,

✓ Rendezvénycsarnok, sportcsarnok építése,

Ha végigtekintjük az ITS-t és a 2025–2029. évi Gazdasági Programot, valójában kiérezhetők azok a fontos irányvonalak, elvek, amik mentén a Kastélykönyvtár és Művelődési Központ terveit elkészíteni szükséges. Ebben fontos szerepet kap a helytörténet, a város múltján alapuló turizmus, idegenforgalom, az ezzel összefüggésbe hozható új rendezvények (fesztiválok) szervezése, valamint az önművelés, önképzés és a tájékoztató, ismeretterjesztő feladatok. Fontos terület még a civil szervezetekkel való szorosabb együttműködés és a pályázatok figyelése, írása és megvalósítása.

A Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ jelene⁴⁰

A **Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ** (rövidített neve: **KKMK Devecser**) a város integrált kulturális közintézménye, amely a **helyi közművelődés**, a **nyilvános könyvtári ellátás**, valamint a **muzeális tevékenységek** és a **helyi televíziós műsorszolgáltatás** összefogott, egységes rendszerben történő biztosítására jött létre.

Székhelye: **8460 Devecser, Petőfi tér 5.**

Telephelye: **8460 Devecser, Jókai utca 3.**

Fenntartó és irányító szerv: **Devecser Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.**

Az intézmény jogelődjei:

- Devecseri Városi Könyvtár,
- Városi Művelődési Ház.

A KKMK közfeladata a 2011. évi CLXXXIX. törvény és az 1997. évi CXL. törvény alapján:

- közművelődési alapszolgáltatások biztosítása,
- települési nyilvános könyvtári ellátás működtetése,
- muzeális kiállítási tevékenység biztosítása,
- televíziós műsorszolgáltatás és könyvkiadás támogatása.

Fő tevékenységei közé tartozik:

- a művelődő közösségek támogatása,
- az egész életen át tartó tanulás és az amatőr művészet feltételeinek megteremtése,
- a kulturális alapú gazdaságfejlesztés előmozdítása,
- a könyvtári állomány fejlesztése, feldolgozása és szolgáltatása,
- helyi és térségi közösségi tér működtetése.

Az intézmény hatásköre Devecser város közigazgatási területére terjed ki. Működése során kiemelt figyelmet fordít a kulturális és társadalmi részvétel fejlesztésére, a hagyományőrzésre és a helyi értékek láthatóvá tételére.

⁴⁰ A fejezetet a következő forrás felhasználásával készítettem: **Devecser Város Önkormányzata. A Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ alapító okirata (4/2023. szám). 2023. augusztus 14.** Magyar Államkincstár, [letöltve: 2025. május 24.]. Elérhető:

https://www.allamkincstar.gov.hu/Koltsegvetes/Torzskonyvi_nyilvantartas/ktorzs?pirId=589057&subjectState=LIV E#nameSearch/resultTable/datasheet

A honlapon a 2021. október 11. napján hatályos adatok szerepelnek. Lásd ezt: <https://kkmkdevecser.hu/wp-content/uploads/2022/01/alapito.okirat.pdf> és ezt: <https://kkmkdevecser.hu/wp-content/uploads/2022/01/torzskonyvi.kivonat.pdf> [letöltve: 2025. május 24.]

A város önkormányzata a kulturális alapellátás rendszerében rá ruházott művelődési feladatokat a KKMK-n keresztül látja el. Az intézmény irányítását és vezetését a közalkalmazotti és kulturális jogszabályoknak megfelelően, pályázati úton kinevezett intézményvezető végzi.

Aktuális küldetésnyilatkozatot nem találtam közzé téve, az integrált intézmény korábbi honlapján egy 2015-ös évre keltezett küldetésnyilatkozatot találtam az archivált weboldalon⁴¹:

Küldetésnyilatkozat

A Devecseri Városi Könyvtár és Művelődési Ház mint általános gyűjtőkörű nyilvános települési könyvtár és közművelődési intézmény, az információs esélyegyenlőség és a demokrácia helye. A tudásalapú társadalom alapintézményeként feladata az, hogy mindenki számára biztosítsa a dokumentumokhoz és információkhoz való szabad, korlátozás nélküli hozzáférést.

Célja, hogy minőségi és korszerű szolgáltatásaival, helyismereti információk és dokumentumok gyűjtésével a város és a Somlókörnyék szellemi életének, közéletének információs központja legyen; lehetősége nyújtson a magyar és egyetemes kultúra kincseinek megismerésére, a folyamatos önművelésre, a színvonalas szórakozásra. Intézményünk működését a hatályos jogszabályok alapján végzi, tevékenységét a következő alapvető célkitűzések határozzák meg:

1. Az olvasáskultúra fejlesztése. Az információkhoz való szabad hozzáférés biztosítása mellett kiemelt prioritást kap az élethosszig tartó tanulás támogatása, a gyermekek olvasóvá nevelése, a formális oktatáson kívüli képzések támogatása, az olvasási és digitális kompetenciák fejlesztése – korosztálytól, társadalmi helyzettől függetlenül.

2. A hátrányos helyzetűek támogatása. Ennek érdekében esélyegyenlőséget biztosítunk személyek és települések tekintetében; célunk a közéletben való részvételhez szükséges állampolgári tudnivalók megismertetése; a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a művészetek kérdéseiben való eligazodáshoz szükséges információk és tudásanyag közvetítése valamennyi hozzánk forduló állampolgár részére.

3. Szellemi otthon teremtése, ahol a gondolatok szabadon gazdát cserélhetnek. Lehetőséget adunk az irodalom és egyéb művészeti ágak alkotóinak, alkotásainak megismerésére; a szabadidő hasznos eltöltésére és kulturált szórakozási lehetőségre, ezáltal az életminőség javítására is. Olyan közösségi tér, találkozóhely, nyitott szellemi műhely kívánunk lenni, amely helyet kínál kulturális és tudományos rendezvények mellett szakmai fórumoknak és kötetlen beszélgetéseknek egyaránt; ahol lehetőség van lakóhelyünk és környéke természeti és kulturális életének, gazdasági és társadalmi folyamatainak, történelmi, néprajzi hagyományainak kutatására és bemutatására.

4. Az intézménykép társadalmi megítélésének javítása.

⁴¹ **Devecseri Városi Könyvtár és Művelődési Ház. Küldetésnyilatkozat.** Devecser, [2015]. [PDF-dokumentum]. *Internet Archive*. Elérhető: <https://web.archive.org/web/20170306153528/http://www.vkdevecser.hu/files/files/Kuldet%C3%A9snyilatkozat2015.pdf>, [Letöltve: 2025. május 25.]

Infrastruktúra

A KKMK – amint az alapító okiratában⁴² olvasható – a székhelyén és egy telephelyen működik. A Petőfi tér 5. szám alatt található várkastélyban, illetve a Jókai u. 3. szám alatt található művelődési központban.

A devecseri várkastély – a város legjelentősebb épített öröksége – 1986 óta ad méltó otthont Közép-Európa egyik legszebbnek tartott könyvtára számára. Ez a történelmi jelentőségű épület azonban az elmúlt évtizedek során sajnálatos módon nem esett át jelentősebb felújításon, és ahogyan Bognár Balázs értékes dolgozatában⁴³ rámutat, sok esetben a szükséges karbantartó munkák is elmaradtak, tovább rontva a helyzetet. Állapota napjainkra érzékelhetően megromlott, így mind külső megjelenésében, mind műszaki állapotában teljes körű, szakszerű felújítást, restaurálást igényel.⁴⁴ Talán a legkritikusabb műszaki probléma a kastélykönyvtár és a frontépület fűtésrendszere, amely rendkívül elavult az évtizedek folyamán. Füstös Zsuzsa igazgatónő már 2021-ben leírta, hogy a fűtésrendszer korszerűsítése a legsürgősebb feladat, mert már rövidtávon jelentős megtakarítást okozna.⁴⁵

Fontos megjegyzés: mivel a könyvtár a kastély első emeletén található, és az épület felvonóval nem rendelkezik, emiatt sajnos nem felel meg a kulturális törvényben megszabott alapvető kritériumnak, miszerint a könyvtárnak *mindenki által használhatónak és megközelíthetőnek kell lennie*⁴⁶.

A művelődési központ mintegy száz méterre áll a várkastélytól. Az épület napelemekkel felszerelt, szigetelt, ezáltal költséghatékony az üzemeltetése.⁴⁷ A művelődési központban található Devecser egyetlen színházterme. A színház fény- és hangtechnikája a kor elvárásainak megfelel, a vezérlőpult digitális.⁴⁸ A 2021. év folyamán az intézmény színháztermének nézőtere jelentős felújításon esett át: a székek új kárpitozást kaptak, megtörtént a falak, a mennyezet, valamint a faborítások festése, továbbá a padlóburkolat teljes körű csiszolása és lakkozása is megvalósult.⁴⁹ A 2024. év során megtörtént a

⁴² **Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ: Alapító okirat – módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva.** 4/2023. sz. okirat. Kiadta: Magyar Államkincstár Veszprém Vármegyei Igazgatósága, 2023. augusztus 14. [PDF dokumentum] Elérhető: https://www.allamkincstar.gov.hu/Koltsegyetes/Torzskonyvi_nyilvantartas/ktorzs?taxNumber=15589057#datasheet

⁴³ Lásd erről részletesen: **BOGNÁR Balázs.** *Esterházy-kastély, Devecser* [záródolgozat]. Műemlékfenntartó szaktechnikus képzés, 2024–2025. Győri SZC Hild József Építőipari Technikum, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ könyvtára)

⁴⁴ Id. m. p. 49.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ **1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről** [online], 54. § (1) bekezdés a) pont. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-140-00-00> [Letöltve: 2025. május 29.]

⁴⁷ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Közművelődés Devecserben.* [záródolgozat]. [Veszprém] Agóra Veszprém Kulturális Központ, 2021. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ könyvtára) p. 24.

⁴⁸ Id. mű, p. 9.

⁴⁹ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2021. évéről.* Devecser, 2022. Elérhető: <https://kkmkdevecser.hu/wp-content/uploads/2023/04/Beszamolo-2021.pdf> [Letöltés: 2025. május 27.] [p. 1.]

vizesblokk felújítása.⁵⁰ Az emeleti termek – hasonlóan a kastélykönyvtár helyiségeihez – nem akadálymentesek, hiszen felvonóval nem rendelkezik az épület.

Továbbá két, 20-25 fő befogadására alkalmas oktatóterem táblával, vetítővászonnal felszerelve, illetve egy nagyobb terem és irodák is vannak az épületben. Itt működik Devecser városi televíziója, és 2021-ben még itt tartotta szerkesztőségi üléseit a Devecseri Ujság[!] szerkesztőbizottsága.⁵¹

2021-ben még az intézményhez tartozott a Rotary Ház, amely a vörösiszap-katasztrófának emléket állító kiállításnak ad helyet, ez azóta önálló városi intézménnyé vált.

Fontos szabadtéri helyszínek is kapcsolódnak a két épülethez: a várkastély esetében egyrészt a belső udvara, amely mintegy 100 ember befogadására alkalmas, illetve az épület mögötti közel kéthektáros kastélypark, a művelődési központ mellett pedig az ún. rendezvény- és piactér fekszik, amely akár 200 főt is képes befogadni.

Az intézmény – és ezen belül a könyvtár – informatikai eszközállománya jelenleg kielégítő, ugyanakkor figyelemmel kell lenni a technológiai eszközök gyors elavulására, valamint az adatbiztonság és adatmegőrzés folyamatosan növekvő jelentőségére. Amennyiben az intézmény a 21. század digitális kihívásaira érdemben kíván reagálni, elengedhetetlen a számítógépes infrastruktúra folyamatos, tervezett fejlesztése és karbantartása.

A várkastély ún. frontépületében 2021-ben⁵² egy néprajzi jellegű gyűjtemény kapott helyet Helytörténeti Tárlat⁵³ néven.

Személyi feltételek

Füstös Zsuzsanna igazgató által készített beszámoló alapján 2024 januárjában 8 teljes munkaidős és 1 részmunkaidős (4 órás) munkatárssal kezdték az évet. A fenntartó szeptembertől létszámstopot vezetett be, ami a KMKK számára 3 betöltetlen állást jelentett.⁵⁴ A beszámoló alapján ehhez képest annyi változás történt, hogy 2025 februárjában egy szakképzett könyvtárost (engem) vett fel az intézmény.

⁵⁰ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről.* Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 7.]

⁵¹ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Közművelődés Devecserben.* [záródolgozat]. [Veszprém] Agóra Veszprém Kulturális Központ, 2021. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ könyvtára) p. 5.

⁵² **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Közművelődés Devecserben.* [záródolgozat]. [Veszprém] Agóra Veszprém Kulturális Központ, 2021. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ könyvtára) p. 6.

⁵³ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2021. évről.* Devecser, 2022. Elérhető: <https://kkmkdevecser.hu/wp-content/uploads/2023/04/Beszamolo-2021.pdf> [Letöltés: 2025. május 27.] [p. 1.]

⁵⁴ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről.* Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 5.]

A 2024. évre vonatkozó módosított költségvetési rendelet⁵⁵ 8. sz. melléklete alapján szintén 12 fő a megadott létszámkeret: **082044 Könyvtári szolgáltatások**: 7 fő, **082091 Közművelődés**: 4 fő és **083050 TV műsor** szolgáltatás: 1 fő.

A 2025. évre vonatkozó költségvetési rendelet 10. sz. melléklete⁵⁶ tartalmazza a 2024. évi és 2025. évi létszámkeretet. Eszerint a könyvtári alkalmazottak száma: 7 fő, közművelődési alkalmazottak száma: 5 fő, mindösszesen 12 fő.

A közművelődés jelenlegi helyzete

Rendezvények

A tavalyi évben 12 időszaki kiállítást szervezett az intézmény, amiből 10 a Kastély Galériában kapott helyet 2 pedig a kastély toronyépületében.⁵⁷ Az igazgatónő beszámolója alapján összesen 184 kulturális és közművelődési programot valósított meg az intézmény, amely közel 50 rendezvénnyel több, mint az előző évben. 2024. év folyamán 55.000 fő látogatta rendezvényeket, ami közel 20.000 fővel több, mint a 2023. évi látogatottság.

Az alábbi létszámadatak nem tartalmazzák – az igazgatónő beszámolójában tett megjegyzése alapján⁵⁸ – az iskolai foglalkozásokat és a rendszeres szakköri vagy más szabadidős tevékenységben résztvevők számát, sem az intézményben tartott, de külsős rendezvények résztvevőit sem:

Művelődési központ:

Év	Rendezvények száma	Csoportok száma	Látogatók száma
2021	47	10	8529
2022	64	19	11316
2023	78	20	14760
2024	69	16	18758

⁵⁵ **Devecser Város Önkormányzata.** *Devecser Város Önkormányzata 2024. évi költségvetésének módosítása (12/2024. önk. rendelet).* Devecser, 2024. Elérhető:

https://devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/12_2024_ktgvetes_mod.pdf [Letöltés: 2025. június 3.]

⁵⁶ **Devecser Város Önkormányzata.** *Devecser Város Önkormányzata 2025. évi költségvetéséről (4/2025. (II. 13.) önkormányzati rendelet).* Devecser, 2025. február 13. Elérhető:

https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/4_2025_koltsegvetes_2025.pdf [Letöltés: 2025. június 9.]

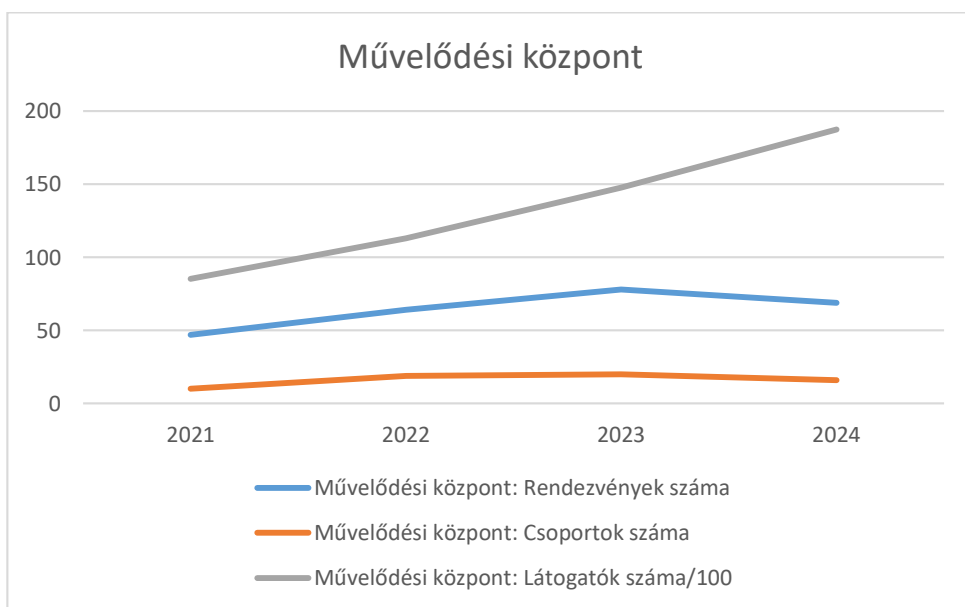
⁵⁷ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről.* Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 1.]

⁵⁸ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről.* Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 4.]

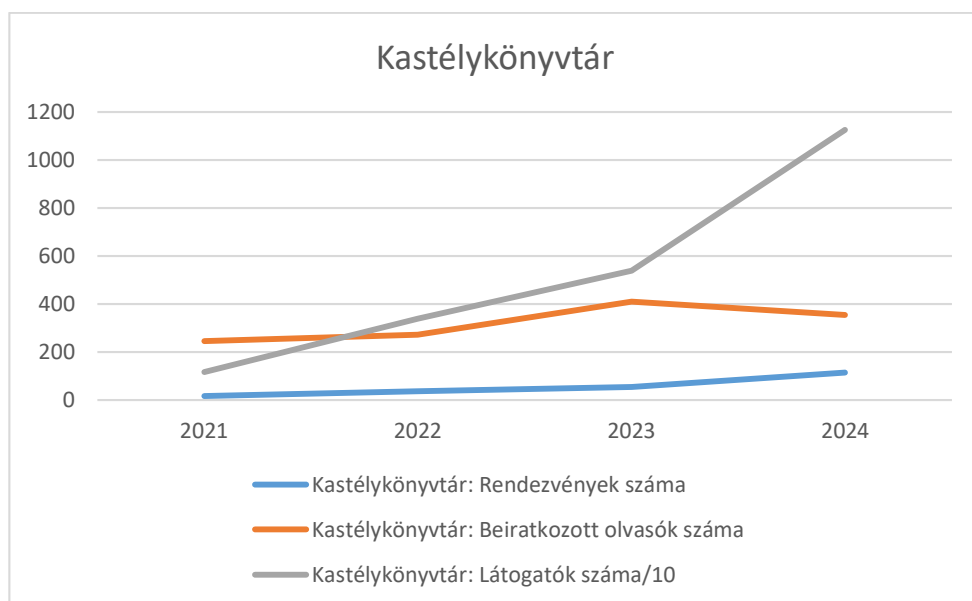
Kastélykönyvtár:

Év	Rendezvények száma	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma
2021	17	245	1168
2022	37	272	3395
2023	54	410	5386
2024	115	354	11259

Az alábbi diagramokon⁵⁹ a művelődési központ esetében a látogatók számát százzal, a kastélykönyvtár esetében tízzel osztottam az egy diagramban ábrázolhatóság érdekében, hiszen itt a tendenciák az érdekesek, az abszolút számok pedig a fenti táblázatokból kiolvashatók. Mindkét intézményegység esetén azt az országos tendenciát olvashatjuk le, hogy a 2020-as évben bekövetkezett világjárvány után emelkedik a kulturális intézmények használata.

⁵⁹ Saját szerkesztésű diagramok a 2024-es évre vonatkozó beszámoló adatai alapján.

Szakkörök, szabadidős foglalkozások

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján jól kirajzolódik az a közművelődési szemléletváltás, amely a hagyományos rendezvényszervezési gyakorlatról fokozatosan a közösségépítésre és a részvételalapú közösség szervezésre helyezi át a hangsúlyt. E folyamat hatása Devecserben is érzékelhető: az intézmény célja, hogy a lakossági igényekre reflektálva támogassa a meglévő közösségek működését, szükség esetén a változását, illetve ösztönözze újabb közösségek létrehozását is. Ennek egyik fontos eszköze a Nemzeti Művelődési Intézet Kárpát-medencére, sőt minden magyarlakta területre meghirdetett, a nemzeti hagyományokra épített programja: az ASZAKKÖR.⁶⁰

A közösségi aktivitás folyamatosan változó jellege jól nyomon követhető a 2024-es év adatai alapján is: míg januárban 16 közösségi csoport működött az intézmény keretei között, szeptemberre ez a szám 15-re csökkent. A nyári időszak után néhány foglalkozás – például az óvodás néptánc, a makramé és a nemezeli szakkör – nem indult újra, ugyanakkor olyan új lehetőségeket kínáltak, mint a gyöngyfűző kör és a kereten szövés, amelyek a kézművesség iránt érdeklődőket vonzza be az intézmény falai közé.⁶¹ A művelődésszervezés állandó kihívást jelent a KKMK számára is, hiszen alkalmazkodni kell a helyi társadalom dinamikusan változó igényeihez, továbbá az egyes nemzedékek kulturális szokásainak különbségeihez.

⁶⁰ Részletes bemutatkozását lásd a honlapjukon: **ASzakkör** [online].

Elérhető: <https://aszakkor.hu> [Letöltve: 2025. június 9.]

⁶¹ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin**: *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről*. Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) p. [4.]

A devecseri könyvtári élet jelenlegi helyzete

Mint arra korábban már utaltam, 1986-ban kapott otthont a városi könyvtár az akkor üresen álló Esterházy-kastélyban, tehát **jövőre ünnepli a 40. évfordulóját**. Kovács Emil akkori könyvtárigazgató kiemelkedő munkájának köszönhetően egy kisvárosi viszonylatban rendkívül gazdag könyvtári élet bontakozott ki: jelentős dokumentumállomány jött létre, és a könyvtár térségi szerepkört is betöltő, valódi járásközponttá vált. A szakmában devecseri modellként/módszerként tartották számon az általa kialakított könyvtárellátási gyakorlatot. A harmincéves évfordulón így nyilatkozott Kovács Emil a kastélykönyvtár létrejöttének körülményeiről: „*A megye megszabta, hogy városi könyvtár legyen [ti. a devecseri], amely akár egy 30-40 ezer lakosú várost is ki tudna szolgálni.*”⁶²

Átadáskor a Könyvtáros című szakmai folyóiratban így összegezték munkáját: „*A 70-es évek közepén alakították ki a könyvtári szakmában »devecseri módszer«-ként ismertté vált központi könyvtárellátási rendszert, ennek keretében valósult meg a környező kis települések szervezett és szakmailag is összefogott, rendszeres könyvellátása. Az utóbbi 10 évben megduplázódott a könyvek száma. Állománygyarapításra évente mintegy 700 ezer forintot fordítanak, ez az összeg – a lélekszámhoz viszonyítva – a legmagasabb a megyében, de országosan is az első között van. Az olvasók száma mintegy 8500, az évente kikölcsönzött könyveké csaknem 240 ezer. A jó munka elismerését jelzi az 1974-ben és 1977-ben elnyert »Kiváló Könyvtár« cím.*”⁶³ Szintén ennek a teljesítménynek az elismerését jelenti, hogy bár 1971. szeptember 8-án megszűnt a Devecseri járás, helyette Ajka székhellyel létrejött az Ajkai járás; a Devecseri Nagyközségi Könyvtárnak továbbra is megmaradt járási könyvtári funkciója ugyanazon a működési területen.⁶⁴

Ilyen történelmi előzmények fényében értelmezhető az a szakértői megállapítás, amely a tavalyi évben – az önkormányzat kezdeményezésére⁶⁵ – lefolytatott könyvtári ellenőrzés során kiemelte az intézmény hatalmas dokumentumállományát, amely nemcsak Devecser, hanem a teljes kistérség lakosságszámához mérten is eltúlzottnak mondható. Csak az összehasonlíthatóság érdekében idézek egy 2015-ös

⁶² **VÁTI Ferenc.** *30 éves a Kastélykönyvtár* [online]. In: **Devecseri Ujság**, 2016. október, XXIII. (XXXVIII.) évf. 10. sz., p. 4. Elérhető: http://epa.niif.hu/04400/04416/00055/pdf/EPA04416_devecser_2016_10.pdf [Letöltve: 2025. június 9.]

⁶³ *Könyvtár a devecseri várkastélyban* [online]. *Könyvtáros*, 1987 (37 évf. 1. sz.), p. 4–7. Elérhető: https://epa.oszk.hu/03900/03971/00323/pdf/EPA03971_konyvtaros_1987_01_04-07.pdf [Letöltve: 2025. május 29.]

⁶⁴ **BALOGH Ferencné (szerk.).** *A Veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár Évkönyve, 1987–2003* [online]. Veszprém: EKMK, 2004. Elérhető: https://www.ekmk.hu/images/digit_konyvek/EKMK_vknyv.pdf [Letöltve: 2025. június 9.] p. 43.

⁶⁵ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről*. Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 5.]

településfejlesztési dokumentumot, amiben ezek a számok olvashatók: „Az itt található »Kastélykönyvtár« a maga 270 ezer kötetével több, mint 45 település számára biztosítja a könyvtári ellátást.”⁶⁶

A szakértői feljegyzést elkészítő Oros Sándor arra is javaslatot tett, hogy a már megkezdett állományasztási folyamatot – a korszerű könyvtárszakmai szempontoknak megfelelően – tovább kell folytatni.⁶⁷

A szakértői vélemény hosszú távú javaslatként megfogalmazta annak szükségességét is, hogy a könyvtár a jövőben olyan korszerű, a XXI. századi könyvtári szolgáltatásokhoz méltó, akadálymentesen megközelíthető helyszínen kapjon otthont, amely maradéktalanul biztosítja a nyilvános könyvtári ellátás minőségi követelményeit a jelenlegi, funkcionálisan korlátozott kastélyépület helyett.⁶⁸

A Könyvtári Intézet országos statisztikai adatbázisa 2023-ig – vagyis addig az évig, amíg a könyvtári és közművelődési statisztikai adatgyűjtés külön rendszerekben zajlott – lehetőséget biztosított arra, hogy valamennyi adatszolgáltató könyvtár, így a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ adatállományára is célzottan rákeressünk. A rendszer emellett adatvizualizációs szolgáltatásán keresztül 11 témakörbe gyűjtve ismerteti a legfontosabb adatokat, amelyek révén az intézmény működésének egyes jellemzői országos és regionális összehasonlításban is értelmezhetővé válnak. A következőkben az ebből a forrásból származó, a devecseri könyvtár tevékenységét leginkább jellemző mutatókat illeszttem az elemzésembe.

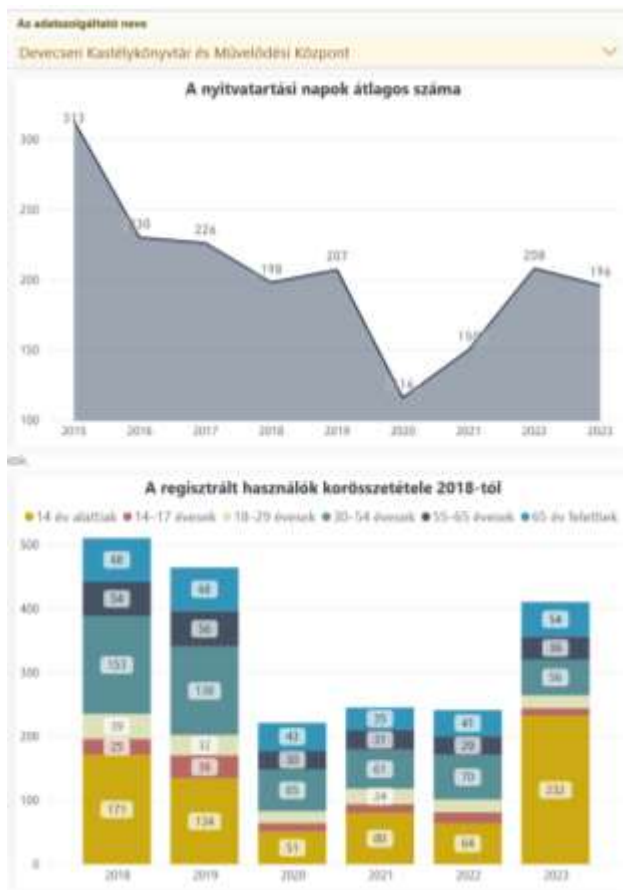
⁶⁶ **KD-ITS Konzorcium.** *Devecser város integrált településfejlesztési stratégiája. I. Megalapozó vizsgálat.* Budapest–Székesfehérvár–Devecser, 2015. [online]. Elérhető:

https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/bm_elfogadott-its-megalapozo-vizsgalat.pdf

[Letöltés: 2025. május 29.] p. 15.

⁶⁷ Ferenczi Gábor polgármester szóbeli közlése.

⁶⁸ Ferenczi Gábor polgármester szóbeli közlése.

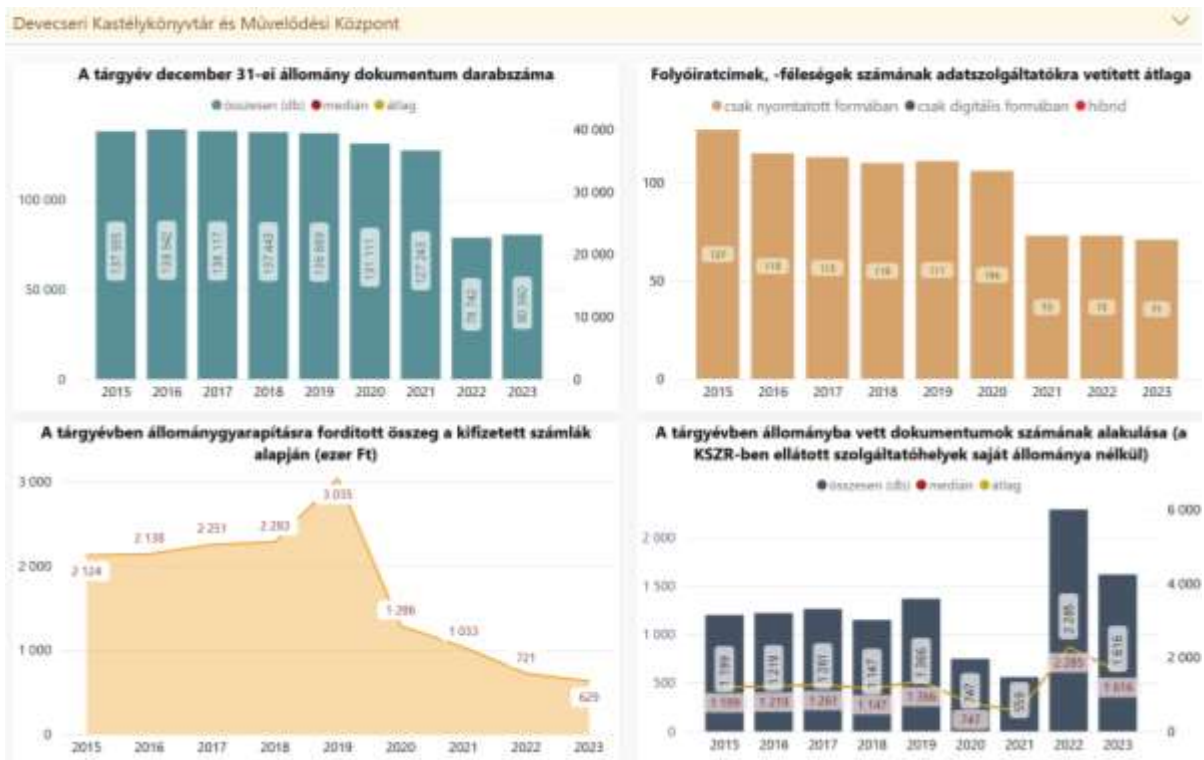

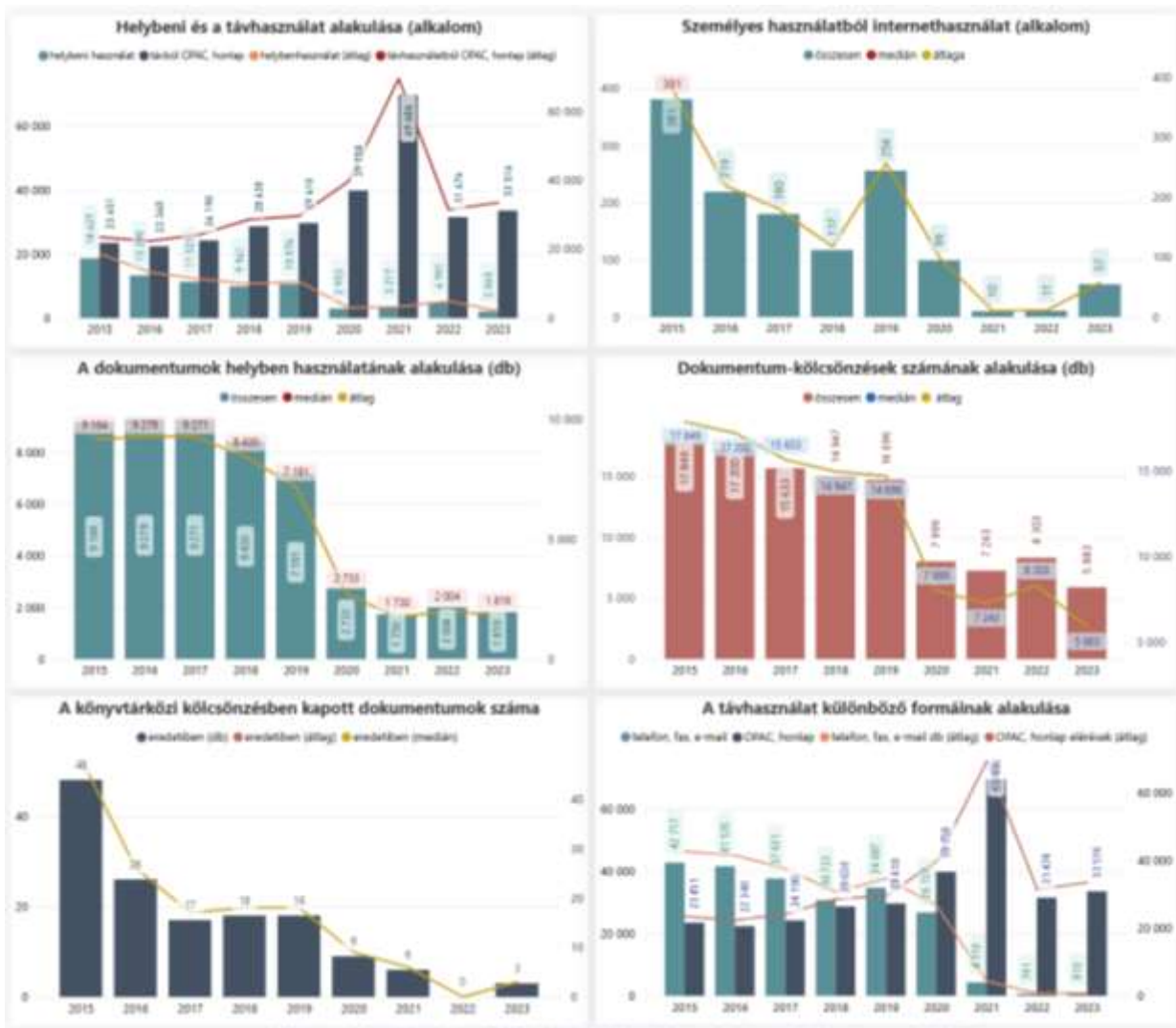
A korfából jól látszik az a munka, amit a KMK az utóbbi időben az iskolákkal, óvodákkal partnerségben végez, hiszen a beiratkozottak létszámában 2023-ben majdnem 2/3-ára eltolódott a 14 éven aluliak aránya. A leglátványosabban fogyó korosztály a 30-54 év közöttieké, akiknek a száma 2018 óta majdnem egyharmadára apadt.

Ebből a két diagramból világosan kitűnik, hogy érdemes optimumon tartani a rendezvények számát, és jobban meghatározni, mire várható nagyobb érdeklődés. A két szélső pontot figyelembe véve: a 2023-as kiugróan sok rendezvény nem járt együtt a résztvevők számának emelkedésével. Átlagosan $5428/313=17,3$ fő jelent meg a rendezvényeken, míg a leghatékonyabb évnak a 2021-es év látszik a

statisztikák alapján, amikor 55 rendezvényen 6902 személy vett részt, vagyis programonként átlagosan 125,5 résztvevőt jelentett.

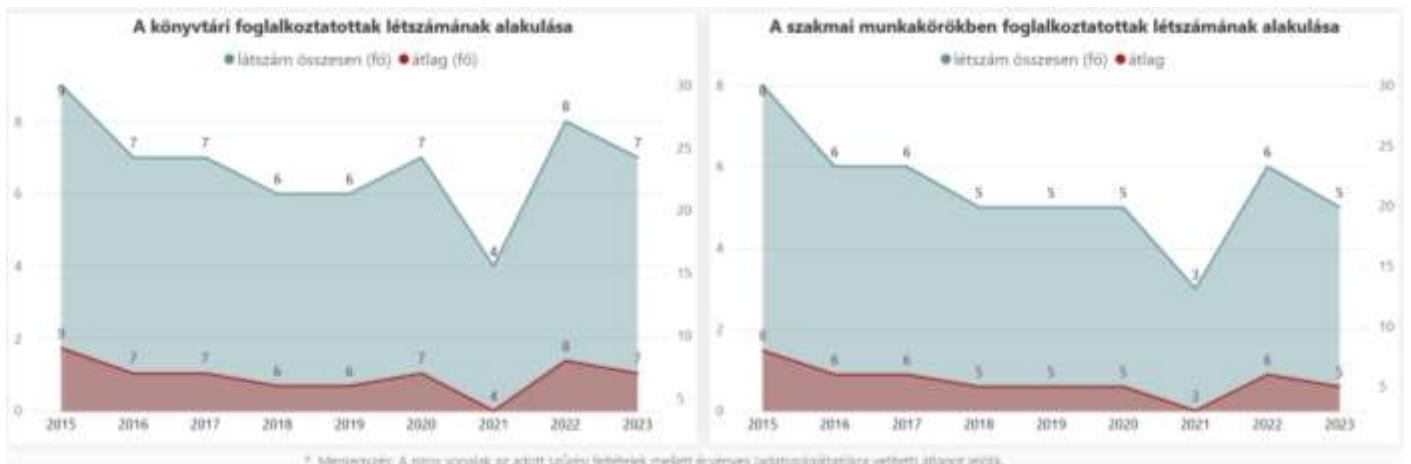
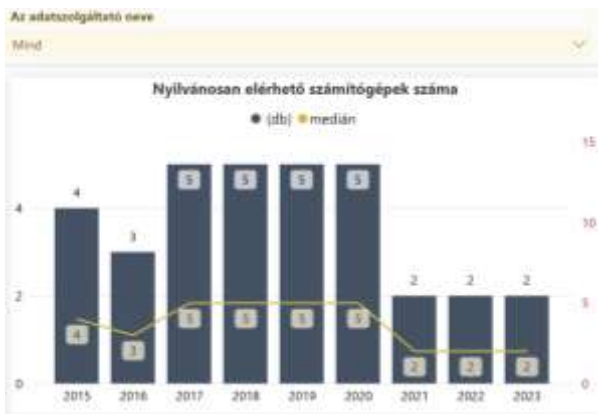
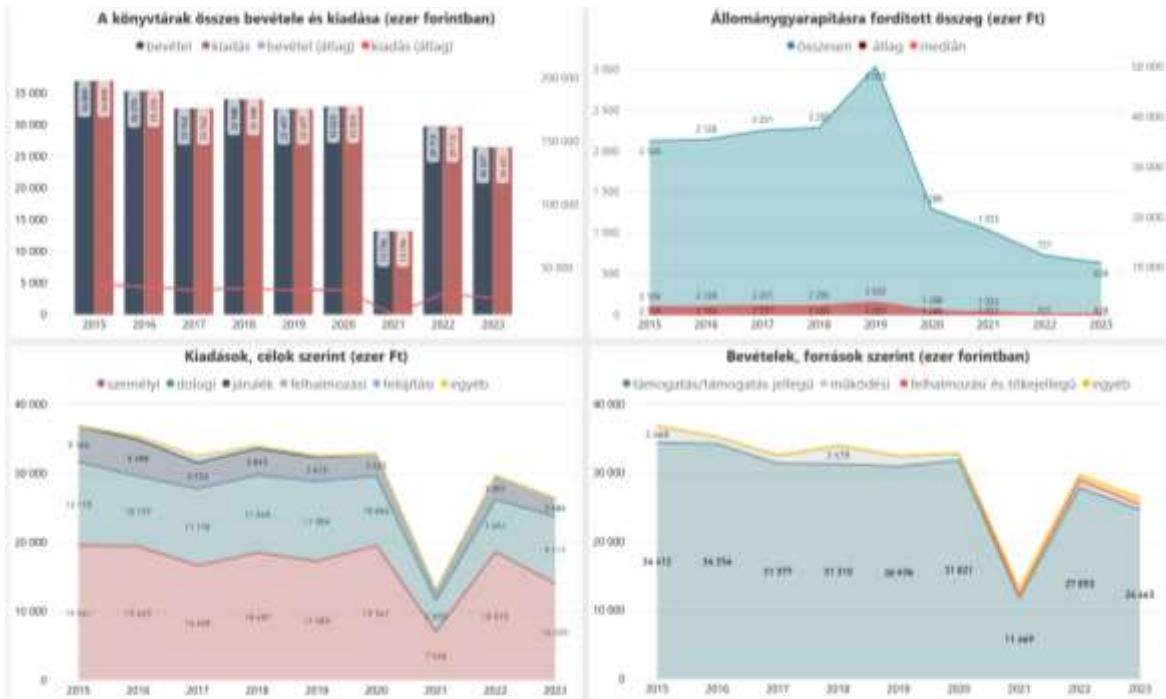

Megjegyzés: A vonalak az adott szériás felvételek miatt évről-évre látszólagosabbak lehetnek, főleg a medián és átlag értékek tekintetében.

Gazdálkodási adatok

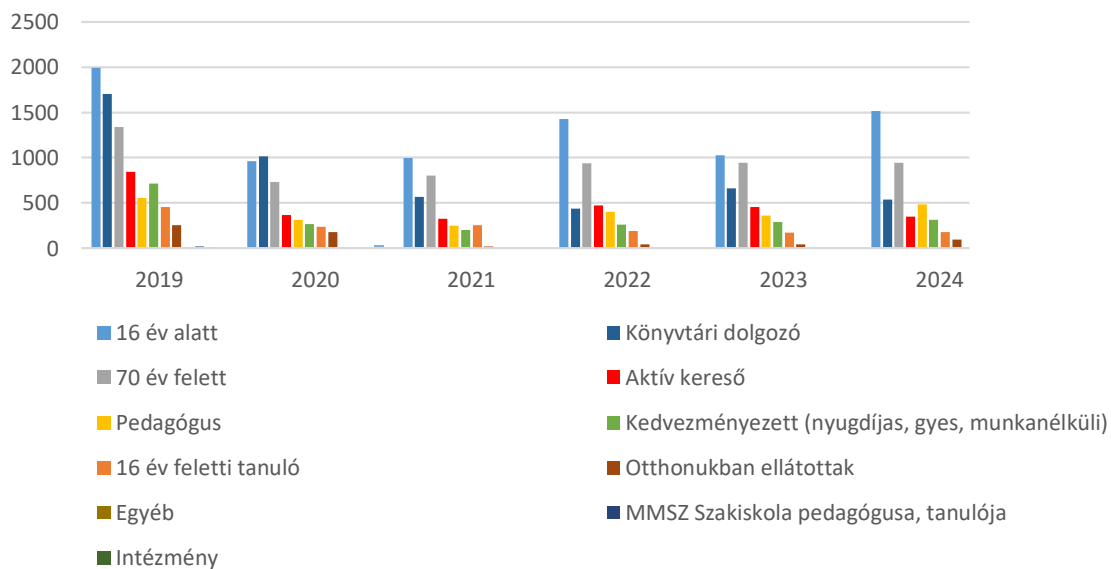
* Megjegyzés: A piros sornak az adott szűrés feltételek mellett éves átlagát (átlagot) jelölik.

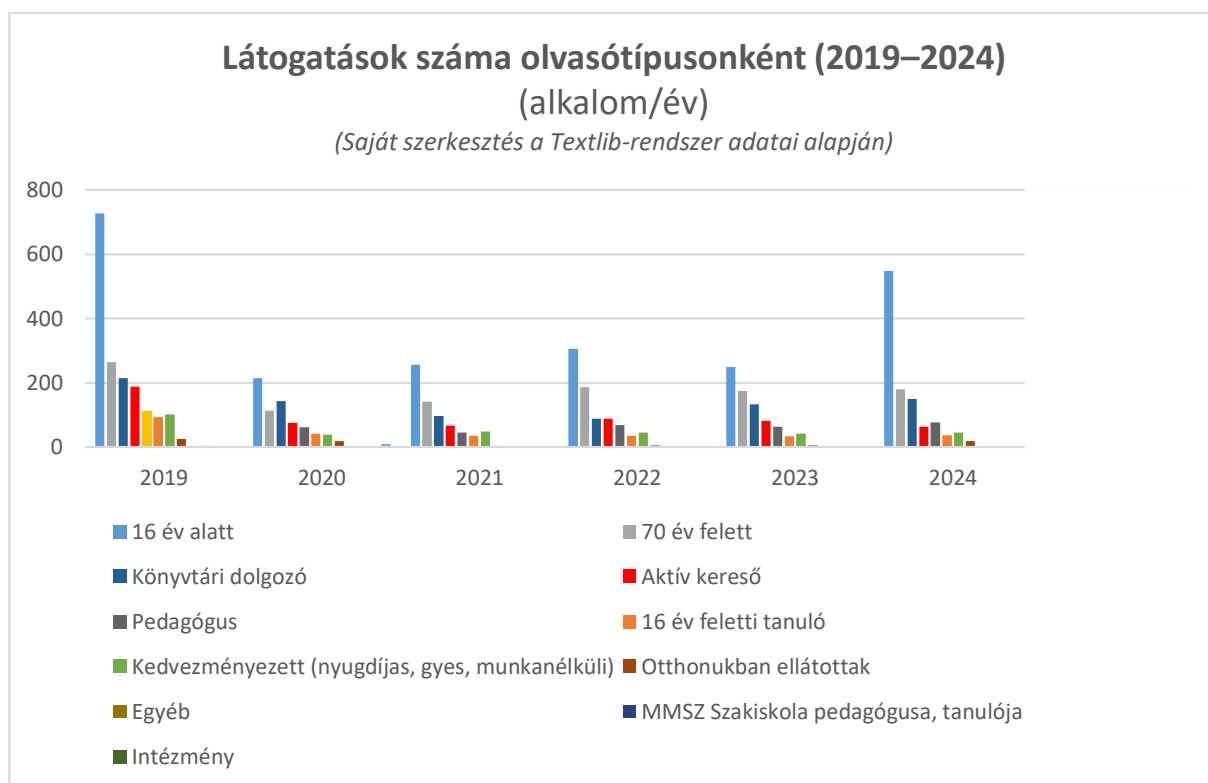
A szakmai munkakörökben dolgozók

Év	könyvtáros	informatikus, rendszerszervező	egyéb
2023	0		2
2022			3
2021	1		
2020	1	0	0
2019	1	0	0
2018	1	0	0
2017	1	0	0
2016	1	0	0
2015	2	0	0

Tranzakciók olvasótípusonként (2019–2024) (Kölcsönzések és hosszabbítások száma együtt) (alkalom/év)

(Saját szerkesztés a Textlib-rendszer adatai alapján)

A helyi sajtó jelenlegi helyzete

A Devecseri Ujságról

A Devecseri Ujság Devecser városának hivatalos közéleti és kulturális havilapja, amely a helyi lakosság tájékoztatását szolgálja. A lapot a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ adja ki, székhelye megegyezik az intézményével: 8460 Devecser, Petőfi tér 5. A felelős szerkesztője Zsohár Gabriella Eszter. A lap havonta jelenik meg, általában a hónap utolsó harmadában. Példányszáma 2.200, melyből minden devecseri háztartásba eljut, a járás falvaiba pedig szűkített példányszámban. A kiadvány ingyenes, és A4-es méretben, általában 16–20 oldalas terjedelemben készül.

A lap digitális formában is hozzáférhető a Devecseri Városi Könyvtár és Művelődési Ház honlapján: kkmkdevecser.hu/devecseri-ujsag Korábban a lap Facebook-oldalán is megosztották az aktuális számokat: facebook.com/devecseriujsag

A Devecseri Újság fontos szerepet tölt be a helyi közösség életében, hozzájárulva a tájékoztatáshoz, a kultúra terjesztéséhez és a közösségi emlékezet megőrzéséhez.

A Devecseri Városi Televízióról

A Devecseri Városi Televízió (DTV) Devecser városának és térségének közösségi médiuma, amely objektív és tartalmas tudósításokkal, riportokkal segíti a helyiek tájékoztatását és a kultúra terjesztését. A

Devecseri Városi Televízió (DTV) fenntartója a Devecser Város Audió-Videó Televízió 2000 Kulturális Egyesület, amelynek székhelye a művelődési központ épületében van bejegyezve, a Jókai utca 3. szám alatt.

A DTV műsorait péntekenként 18:00-kor sugározza, ismétlések hétfőn 18:00-kor és kedden 10:00-kor láthatók. A televízió célja, hogy objektív és tartalmas tudósításokkal, riportokkal segítse a helyiek tájékoztatását és a kultúra terjesztését. A DTV műsorai online is elérhetők a devecsertv.hu weboldalon és a [YouTube-csatornáján](#), valamint aktívan jelen van a [Facebook-oldalán](#).

A DTV célja, hogy minden érdeklődő számára elérhető legyen, különösen azoknak, akik nem rendelkeznek kábeltévé előfizetéssel. Ennek érdekében műsorait online is elérhetővé teszi, így bárki, aki kötődik Devecser városához, tájékozódhat a város közeletről és kulturális eseményeiről. A televízió munkatársai rendszeresen jelen vannak a városban zajló rendezvényeken, és igyekeznek beszámolni nem csak Devecser, hanem a járás településeinek fontosabb eseményeiről is. Fontosnak tartják anyagaik szakszerű archiválását, ezzel létrehozva a város és környéke „elektronikus” dokumentációját.

A televíziót a Devecser Város Audió-Videó Televízió 2000 Kulturális Egyesület működteti, székhelye Devecser, Jókai u. 3. Az egyesület elnöke Benkő István, a főszerkesztő Kovács Zsolt.

Devecser Audio-Videó Televízió 2000 Egyesület pénzügyi adatai (ezer forint)

Év	Bevételek	Kiadások	Tárgyévi eredmény	Saját tőke
2024	800	927	-63	112
2023	800	927	-107	175
2022	500	453	98	185
2021	600	656	-56	185
2020	627	732	-11	217
2019	627	696	-69	228
2018	864	681	183	298
2017	565	647	-82	83
2016	1 943	1 911	32	115

A pénzügyi adatok a *Civil szervezetek névjegyzéke*⁶⁹ adatbázisban feltöltött beszámolókból származnak.

⁶⁹ Magyarország Bíróságai. *Civil szervezetek névjegyzéke*. [Online] Elérhető: <https://birosag.hu/ugyfeleknek/civil-szervezetek/civil-szervezetek-nevjegyzeke> [Letöltés: 2025. 05. 28.]

Stratégiai céljaim

Devecser városfejlesztési terveinek és stratégiai dokumentumainak áttekintését követően olyan célokat határoztam meg, amelyeket megválasztásom esetén intézményvezetőként kívánok képviselni és megvalósítani.

1. **Integrált szolgáltatásfejlesztés:** A könyvtári, közművelődési, muzeális és turisztikai funkciók tudatos összehangolása. Célom olyan komplex szolgáltatási modell kialakítása, amely a helyi olvasáskultúra támogatásán, információigényeken túl a helyi önazonosságtudat megerősítését, a közösségi élmény gazdagítását és a látogatói élmény emelését is szolgálja.
2. **Közösségépítés és civil partnerségek:** A közösségek aktivizálása, generációk és társadalmi rétegek közötti párbeszéd ösztönzése, helyi alkotók, művészeti csoportok bemutatása. Szorosabb együttműködés megőrzése és újabbak kialakítása a civil szervezetekkel. Egyetértek Szvetelszky Zsuzsa szociálpszichológussal, aki azt vallja, hogy a könyvtár maradjon meg a személyesség intézménye, ahol a könyvtáros olyan központi személy, olyan „csomópont” a helyi közösségben, mint például a nótafa régen a fonóban, aki kiemelkedik a tudásával, és így segíti a többiekét.⁷⁰
3. **Helyi sajátosságokra, igényekre épülő kulturális programstruktúra, benne turisztikai eseményekkel:** vannak olyan évente visszatérő városi események – például a Devecseri Értékek ünnepe, Devecseri Szüreti Felvonulás, vagy a Városnapok –, amelyek elsősorban a közösség identitását erősítik. Emellett javaslok olyan rendezvény(ek)e)t, amely kifejezetten Devecser turisztikai vonzerejét növeli, de a meglévők kibővítése, átalakítása is célra vezető lehet. Utóbbi esetben a rendezvényről szóló kommunikációt is át kell alakítani.
4. **Digitális jelenlét és tudásmegosztás:** A könyvtári és közművelődési szolgáltatások online elérhetőségének bővítése, a helyismereti gyűjtemény digitalizálása, interaktív kiállítási tartalmak fejlesztése. Időszakos online és nyomtatott kiadvány készítése, amely tájékoztat, dokumentál, és turisztikai eszközként is szolgál. A mesterséges intelligencia (AI) bemutatása, értelmes gyakorlati használatának kialakítása.
5. **Automatizált könyvtár.** Bár ahogyan jeleztem, a könyvtár a személyesség intézménye kell, hogy maradjon, ahogyan Cegléden hallottuk Szvetelszky Zsuzsától, fontos, hogy ezzel párhuzamosan a XXI. század eszközeit használva az önkiszolgálás erősítése és a 0-24 órás működés irányába

⁷⁰ Elhangzott Cegléden: **SZVETELSZKY Zsuzsanna: Személyesség újratöltve – a közösség ereje.** Előadás az Informatikai és Könyvtári Szövetség „Offline könyvtári trendek” című szakmai napján. Cegléd, Polgármesteri Hivatal Díszterme, 2025. május 26.

vigyük az intézményt. Az RFID-technológia, a könyvtáratomaták⁷¹ ma már nem a sci-fi világa, hanem a jelen, sőt megérzésem szerint lassan a félmúlt részévé válik. A közeljövő az emberszerű tájékoztató robotok⁷², a mesterséges intelligencia erőteljesebb felhasználását fogja jelenteni könyvtári területen is⁷³.

6. **A turisztika, idegenforgalom szervezése, erősítése:** a gazdasági programban⁷⁴ leírt célkitűzések megvalósítása. Az Esterházy-kastély turisztikai jellegű fejlesztésének támogatása, a városi muzeális kiállítóhely/gyűjtemény szakmai előkészítése és létrehozása, tanösvények és meseösvények tartalmi támogatása, valamint vallási turisztikai elemek (Jézus ösvény, Názareti Ház) kulturális integrációja.
7. **Ajándékbolt létrehozása:** Devecser esetében is indokolt egy olyan tematikus bolt⁷⁵ kialakítása, amely a város történeti és szellemi örökségére építve kínál kézzelfogható, hazavihető emlékeket elsősorban a turisták, de minden látogató számára. A boltban helyet kaphatnak a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ arculati elemeivel ellátott ajándéktárgyak, a kastélyhoz vagy a helyi kulturális értékekhez (Esterházy-hagyomány, Gárdonyi-kultusz, vörösiszap-emlékezet, „Devecseri portéka”, stb.) kapcsolódó dizájntárgyak, kiadványok, kézműves termékek. A kínálat megfelelő kialakításával – árkategóriák és célcsoportok mentén – az ajándékbolt nemcsak az élményszerű helyi turizmust gazdagítja, hanem hosszú távon bevételnövelő, önfenntartó egységgé is válhat. Az intézmény ismertsége és kulturális szerepe ezáltal tovább erősödik, miközben a látogatók számára maradandó élmény formálódik – olyan emlék, amely nem csupán tárgy, hanem közösségi identitáshordozó is egyben.
8. **Muzeális feladatok:** a helytörténeti és kulturális örökség dokumentálása, a gyűjtemények gyarapítása, feldolgozása és bemutatása korszerű, élményszerű módszerekkel. Rövid távon közérdekű muzeális kiállítóhely/gyűjtemény, Hosszabb távon akár városi múzeum megalapozása, ehhez szakmai koncepció, gyűjteményépítés, kiállítási forgatókönyvek előkészítése – szintén a feladatok részét képezi.

⁷¹ Könyvautomata a Lövölde téren – új szolgáltatás a Szabó Ervin Könyvtártól. [online]. 2024. június 13. [Letöltés: 2025. május 29.]. Elérhető: <https://welovebudapest.com/cikk/2024/06/13/latnivalok-es-kultura-fovarosi-szabo-ervin-konyvtar-konyvautomata-lovolde-ter-erzsebetvaros/>

⁷² Lásd erről: Elérkezett a humanoid robotok ideje, már Magyarországon is kaphatók. [online]. 2025. március 4. [Letöltés: 2025. május 29.]. Elérhető: <https://makronom.eu/2025/03/04/elerkezett-a-humanoid-robotok-ideje-mar-magyarorszagon-is-kaphato/>

⁷³ Lásd erről: **Tella A., Ajani Y. A.** Robots and public libraries. *Library Hi Tech News* 39(7), 2022, 15–18. <https://doi.org/10.1108/LHTN-05-2022-0072>

⁷⁴ **Devecser Város Önkormányzata.** *Gazdasági program 2025–2029* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/gazdasagi_program_2025-2029.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 18.]

⁷⁵ Rendelkezem boltvezetői végzettséggel is. Lásd a pályázatomban mellé csatolt bizonyítványmásolatot.

9. **Partnerség az oktatásban:** nevelési és oktatási intézményekkel közös programok – olvasásfejlesztés, helytörténet, családtörténet, médiatudatosság, művészeti nevelés – szervezése, valamint ifjúsági klubélet támogatása.
10. **Cigány/roma nemzetiségi különgyűjtemény szervezése:** Az 1997./CXL. tv. 64. § (2) alapján „A könyvtár állományának fejlesztésénél figyelembe kell venni: a) a nemzeti, etnikai kisebbségek, vallási közösségek, ... sajátos igényeit.” A 65. § (1) alapján „a könyvtár alapfeladata:[...]c) a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvű dokumentumokkal és információkkal való ellátása.” Ebben bevonandó partnerszervezet a Devecseri Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve a Devecseri Roma Egyesület. A **rendezvények tervezésénél** szintén figyelembe kell venni Devecser nagyszámú cigány származású lakosságát. Ebben a Devecseri Roma Nemzetiségi Önkormányzat az elsődleges partner, de a Veszprém Vármegyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat szintén együttműködő partner lehet, amint 2024-ben is részt vettek devecseri program szervezésében.⁷⁶
11. **PR- és marketingkommunikáció erősítése:** Az intézmény küldetése csak akkor lehet teljes, ha a rendezvényekről, programokról, a könyvtár által aktuálisan beszerezett dokumentumokról, de általában az intézmény tevékenységéről, értékeiről és lehetőségeiről a célcsoportok értesülnek. Kiemelten fontosnak tartom a kulturális és turisztikai programok összehangolt, arculatépítő kommunikációját. Ennek során fontos az országos sajtóval és a szakmai szereplőkkel való rendszeres kapcsolattartás, valamint a lakossági csoportokat megszólító, közérthető és vonzó tájékoztató eszközök fejlesztése. Utóbbiak közül kiemelendő a közösségi média célzott használata, a Textlib integrált könyvtári rendszer hírlevélküldő funkciójának használata, az idősebb korosztály igénye esetén a hagyományos postai úton való tájékoztatást sem venném ki teljesen az alkalmazott médiamixből.
12. A közművelődési és könyvtári feladatellátás során alapvető fontosságú, hogy a különböző korosztályokat **életkori sajátosságaikhoz igazított programkínálattal** és közösségi tevékenységekkel szólítsuk meg. A **legfiatalabbaktól** kell elkezdeni ezt a tevékenységet, ami a könyvtári foglalkozásokkal nagyszerűen megvalósul, emellett azonban az **idős korosztály** is kiemelt figyelmet igényel.⁷⁷ Egyrészt az elmagányosodás és a társas kapcsolatok hiánya, másrészt az egyéni élettörténetek és családi emlékezet méltó megőrzésének jelentősége mind

⁷⁶ **Veszprém Vármegyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat.** *Gyermeknap és családi nap Devecserben (2024. június 1.).* 2024. július 26. [elektronikus dokumentum]. Elérhető: <https://www.vmrno.hu/programok/gyermeknap-es-csaladi-nap-devecserben-2024-junius-1> [Letöltés: 2025. június 7.]

⁷⁷ Szemléletében ezt képviseli az Devecseri Életút Program is, amely bár egyetlen, az intézmény számára közvetlen kötelezettséget megfogalmazó feladatot – az idősek karácsonyi ünnepségének megszervezését – ír elő, ám filozófiája minden intézményi tevékenység során iránytűként kell, hogy szolgáljon. Lásd:

Devecser Város Önkormányzata. *20/2023. (IX. 14.) önkormányzati rendelet a Devecseri Életút Programról* [elektronikus dokumentum]. Elérhető: https://www.devecser.hu/sites/default/files/dokumentumok/20_2023_devecseri_eletut_program.pdf [Letöltés ideje: 2025. május 19.]

olyan tényezők, amelyek fokozott felelősséget rónak az intézményre az időskorúak közösségi művelődésbe való bevonása terén. E kihívásokra válaszul az intézmény feladatának tekinti, hogy az idősek számára értéket teremtő, befogadó, személyességet hordozó alkalmakat biztosítson, különös tekintettel az ünnepi időszakok közösségi megélésére.

13. Végezetül, de nem kisebb jelentőséggel említendő a **minőségbiztosítás** szerepe, amely szorosan összefügg az általam már korábban is kiemelt elvekkel: az intézményi működés dokumentáltságával, átláthatóságával. Stratégiai jelentőségű feladat, egyben törvényi kötelezettség is a minőségirányítási szemléletmód megalapozása⁷⁸: a minőségi célkitűzések azonosítása, a minőségpolitika megfogalmazása, valamint a belső eljárásrendek e szempontok mentén történő átalakítása. Hosszabb távú célként pedig a *Minősített Könyvtár* cím elnyerésére való felkészülés jelölhető meg, amely nemcsak szakmai rangot jelent, hanem a közösség számára is hitelesíti az intézmény elkötelezettségét a szolgáltatások magas színvonalú ellátása iránt.”

Fejlesztési javaslatok a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési

Központ számára

A Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ **integrált, jogilag önálló intézményként** működik, amely a város kulturális és közösségi életének központja. Jelen fejlesztési javaslatcsomag célja, hogy a város gazdasági programját és korábbi pályázati tapasztalatait is alapul véve **szinergikus és innovatív együttműködést** teremtsen a könyvtári és közművelődési funkciók között. Az alábbiakban tematikus bontásban mutatom be a javaslatokat (közösségi részvétel, helytörténet, digitalizáció, vallási-kulturális turizmus, intézményi integráció).

Közösségi részvétel és partnerségek

A város kulturális életének élénkítése érdekében fontos az aktív lakossági bevonás és a civil szféra széleskörű bevonása.

- Ösztönözni szükséges a **közösségi olvasóköro**k/beszélgetéses programok indítását (pl. nyugdíjasklubokkal, ifjúsági szervezetekkel közös mese- és könyvbemutatók).
- Érdemes létrehozni egy **devecseri önkéntes hálózatot** is, amely segíti a könyvtári és közösségi szolgáltatások népszerűsítését.
- Hiányosságnak érzem, hogy nincs a fiatalság számára kialakított, kifejezetten rájuk szabott közösségi hely. Az igények feltérképezését követően akár egy **önálló ifjúsági klubhelyiség**, akár a

⁷⁸ Az 1997. évi CXL. törvény 55. § (k) pontja előírja a szolgáltatások nyújtása során a könyvtári minőségirányítási szempontok érvényesítését.

könyvtári vagy közművelődési terekbe integrált, de mindenképpen a fiatalokra szabott tér kialakítása volna a cél. Egy ilyen tér – legyen az társasjátékozás, közös kirakózás, kreatív együttlét vagy akár csendes közösségi jelenlét helyszíne – a kulturált együttélés szabályainak gyakorlását is segítheti, miközben közösségépítő és megtartó szerepet tölt be. A hely kialakításába a fiatalokat aktívan bevonva érdemes létrehozni, amely az idő minőségi eltöltését szolgálja. E helyen lehetne társasjátékozni, közösen kirakózni, úgy együtt tölteni az időt, hogy egyetlen fontos szabály létezik, **másokkal összeférhető módon kell viselkedni**.

- Az előző ponttal összeköthető az a „jó gyakorlat”, amit a sári polgármester, Sógorka Miklós kezdeményezett és valósított meg. Súron a **fiatalok, gyerekek saját maguk választhatnak polgármestert és képviselőket**, majd a választást követően havi 100.000 Ft pénzt kapnak a céljaikhoz.⁷⁹ Együttműködő partner lehet a helyi általános iskola.
- Az intézmény folyamatos bevonása a településfejlesztési tervekbe és programokba – pl. a kötelezőkön túl egy **helyi kulturális koncepció** kidolgozásába – biztosíthatja, hogy a fejlesztések összehangoltak legyenek, illetve az elvek lefektetése után a tartós partnerségek (iskolákkal, önkormányzati szervekkel, nemzetiségi önkormányzattal) révén a könyvtár és a művelődési központ közösségi szerepe megerősödik, és a civil kezdeményezések hatékony szervezőjévé válik.
- A Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ jelenleg is bekapcsolódik az országos szintű (lásd intézményi tagság az Informatikai és Könyvtári Szövetségben és a Magyar Könyvtárosok Egyesületében, a megyei (lásd Eötvös Károly Könyvtárral és a NMI Megyei Igazgatósággal való kapcsolatát, illetve a regionális (lásd Táj-Kapocs Alapítvány) könyvtári, illetve közművelődési szakmai hálózatokba. Ezt a **hálózatrendszert, együttműködést** fenn kell tartani, lehetőség szerint még hatékonyabbá, szorosabbá tenni a Devecser-kép pozitív megerősítése érdekében.
- Fontos célom, hogy az intézmény a közművelődési és könyvtári központi szerepét megerősítsük a járás kulturális életében. Ennek érdekében évente legalább egy alkalommal **járási szintű szakmai találkozót** szerveznék a közművelődés és könyvtári szolgáltatás területén dolgozó kollégák számára, valamint folyamatos évközi kapcsolattartással, információmegosztással és kölcsönös segítségnyújtással kívánám ösztönözni az együttműködést. Mindez hozzájárulhat ahhoz, hogy Devecser valóban térségi iránymutató, kulturális központként éljen a szakmai és közgondolkodásban.

⁷⁹ **Súr Község Önkormányzata (2025)**. Sári ifjúsági önkormányzati választások 2025-ben – Súr, 2025. [Fotó, Facebook-poszt]. Facebook. Elérhető: <https://www.facebook.com/sur.kozseg.onkormanyzata/photos/s%C3%BArifj%C3%BAs%C3%A1gi-%C3%B6nkorm%C3%A1nyzati-v%C3%A1laszt%C3%A1sok-2025-ben-s%C3%BAron-fiatalok-figyelem-ti%C3%A9tek-/915906990719434/> (Letöltés dátuma: 2025. június 9.)

- A **helyi média** (például a *Devecseri Ujság* vagy a *Devecser TV*) és közösségi portálok bevonása révén az intézmény hírei és eseményei szélesebb közönséghez juthatnak el. Az intézmény működésébe a jelenleginél szorosabban vonnám be a tevékenységüket.
- Továbbra is fontos megőrizni a kapcsolatot és közös rendezvények során elmélyíteni az együttműködést a **civil szervezetekkel** (Meggyeserdő Honvéd Nyugdíjas Klub, Nők Devecserért, helyi sportegyesületek, stb.). A legtökéletesebb példája ennek az együttműködési formának a devecseri Gyereknapi, ahol négy helyszínen a helyi civilekkel és intézményekkel közös szervezésben valósul meg a rendezvény.
- Hosszú távon a **könyvtár megközelíthetőségének, akadálymentességének** megteremtése, akár a jelenlegi helyén felvonó működtetésével, vagy ha észszerűbb, Oros Sándor könyvtári szakértő javaslatának megfelelően akár új épületben. Ennek meghatározása fenntartói hatáskör.
- A 80.350 dokumentumból, azon belül több mint 70.000 könyvből álló **könyvtári gyűjtemény**⁸⁰ lecsökkentése észszerű⁸¹ mértékűre egyrészt a gyűjtőköri szabályzatban meghatározott elvekkel összhangban, másrészt az **olvasói igényeknek megfelelően**.
- Az olvasók megtartása és a könyvtárhasználat növelése érdekében elengedhetetlen az új könyvek módszeres beszerzése az **olvasók gyűjteményszervezésbe való bevonásával** (az igények folyamatos felmérésével, deziderata-katalógus működtetésével, stb.)
- A helyi **amatőr** képzőművészek, zenészek és egyéb alkotótevékenységet végző **műkedvelők** támogatása és bevonása a közösségi életbe, hogy alkotásaik hozzájáruljanak a helyi kulturális identitás megerősítéséhez, a társadalmi összetartozás erősítéséhez és a kreatív önkifejezés lehetőségeinek bővítéséhez. Ennek érdekében szükséges olyan helyszínek, platformok és események megteremtése, amelyek elősegítik az együttműködést, a tehetséggondozást és a kulturális értékteremtést.
- A **fenntartóval** való szoros kapcsolatot igényli a költségvetés tervezése. Ennek során, illetve a **dokumentumbeszerzés** során érdemes szem előtt tartani az érdekeltségnövelő támogatásra való jogosultságot⁸². A fenntartó bizonyos feltétel teljesülése után jogosult lesz pályázni erre a pluszban adott központi forrásra.

⁸⁰ **FÜSTÖS Zsuzsanna Katalin:** *Beszámoló a Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ 2024. évi tevékenységéről.* Devecser, 2025. (Lelőhely: Devecseri Kastélykönyvtár és Művelődési Központ irattára) [p. 5.]

⁸¹ NB: az IFLA-szabványok alapján elég lenne mintegy 15.000 kötet is egy ekkora méretű településen, bár meggyőződésem szerint nem kell ennyire alacsonyan meghúzni a devecseri könyvtár állományának méretét.

⁸² Ennek törvényi alapja az **1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről VIII. fejezete (70-72. §)**. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-140-00-00> [Letöltve: 2025. május 29.]

Helytörténet és helyi értékek bemutatása

A Devecser története és értékei központi szerepet kapnak az intézményben: a város könyvtára az Esterházy-kastélyban található, így ideális helyszín a helytörténeti örökség bemutatásához és az ehhez kötődő tudásgyarapításhoz. A múlt bemutatásában kiemelten kezeli a város a 2010-es vörösiszap-katasztrófa emlékét, valamint a katasztrófát követő helyreállítás során tapasztalt összefogást – ehhez kötődik a város egyik szlogenje: „Az összefogás városa!” –, amely jelenleg is a városi emlékezet fontos része a Rotary Ház kiállítása révén. Ennek ellenére az a javaslatom, hogy Devecserhez pozitív élményeket kössünk, amikor a turisták, az ide érkezők számára a várost hirdetjük. Ilyen lehet például a Somló bor, a Jézus ösvény, és nem utolsósorban az Esterházy-várkastély mint Devecser legfontosabb kulturális öröksége. Az Esterházyak családneve Európa-szerte ismerősen cseng a művelt emberek számára, ezért turisztikai és kulturális kommunikációban bátran építhető rá városarculat, kiállítási tematika vagy bármilyen brand.

Az egyre erősödő versenyhelyzetben egyre kifinomultabbak az eszközök az emberek megszólításában. Egyet kell értenem Kovács Loránd Olivérrel, a SZIKM szakmai igazgatójával, aki így fogalmazott egy tavalyi beszélgetés során: *Olyan kommunikációs zaj van a világban, nemcsak általánosságban, hanem kulturális téren is, hogy azt egyre nehezebb átütni. Komoly kommunikációs-marketing háttértevékenységre van szükség ahhoz, hogy eljussunk az emberekhez, akiknek egyre erősebb impulzusokra, élményekre van szükségük.*⁸³

A muzeális gyűjtemények kialakítására vonatkozóan is irányadónak tekinthetők az interjúban megfogalmazott szakmai gondolatok, ezért indokoltnak tartom az alábbi válasz hosszabb terjedelemben való idézését.

„Az interaktív elemek alkalmazása a kiállításokon leginkább egy divathullámnak tekinthető. Magyarországon jelenleg a közönség nagyon igényli az interaktivitást, ugyanakkor az látható, hogy az európai trendek változnak. Nyugat-Európában lecsengőben van az, hogy gombokat nyomkodunk, VR-szemüveget veszünk föl. Az emberek inkább a klasszikus kiállításokat keresik, ahol valódi tárgyakkal találkozhatnak, melyeket élményszerűen mutatnak be nekik, de túlhangsúlyozott interaktív eszközök nélkül. Nem arról van szó tehát, hogy egy körömnymi kerámiadarab áll a vitrinben és találjuk ki, mi az, hanem ott van mellette egy teljes rekonstrukció és leírás, kisfilm stb. arról is, hogy azt mire használták. Egy kiállítás tervezésekor pénzügyileg nincs különbség aközött, hogy egy x összeget érintőképernyőre költsünk el, vagy egy törött edényből replikákat gyártsunk, a végösszegek nagyjából megegyeznek a két esetben.

⁸³ KOVÁCS, Loránd Olivér: *Bepillantás egy múzeum kulisszái mögé – Interjú Kovács Loránd Olivérrel, a SZIKM új szakmai igazgatójával.* [Interjút készítette: Gombor Lili.] *Feol.hu*, 2024. július. Elérhető: <https://www.feol.hu/helyi-kultura/2024/07/bepillant-as-egy-muzeum-kulisszai-moge-interju-kovacs-lorand-oliverrel-a-szikm-uj-szakmai-igazgatojaval> [Letöltés: 2025. május 29.]

Magyarországon a kiállításlátogató közönség még elvárja a digitális eszközöket, de mindig van egy pár évnyi csúszás abban, hogy a külföldön jelen lévő trendek nálunk is megjelenjenek. Az emberek elmennek külföldre, ott látnak valami újdonságot, aztán hazatérve itthon is azt keresik, azt szeretnék látni. Ilyen csúszással érkezett hozzánk az az elvárás is, hogy mindenáron digitális eszközökkel zsúfoljuk tele a kiállítást.

[...]

A versenytársak, bármennyire is furcsa vagy nem tetszik, a TikTok, a YouTube és társaik. Ezek elől a platformok elől kell tudni felállítani a közönséget és felkelteni az érdeklődésüket. El kell érni azt, hogy ha az interneten megnézett egy harminc másodperces anyagot, akkor sétáljon el megnézni a kiállítást is.”⁸⁴

Kovács Loránd Olivér gondolatainak szem előtt tartásával kell olvasni az alábbi elképzeléseimet – de minden kiállítással, muzeális tevékenységgel kapcsolatos gondolatomra igaz –, amelyek a helyi értékek, muzeális tárgyak, helytörténeti jellegű tárlatok kialakításáról szólnak:

- Helytörténeti állandó **mikrokiállítások**, időszaki tablók (pl. roll-upokon) rendezését javaslom a kastély termeiben, például legyen egy várostörténeti áttekintés, de akár összeállítás a Devecseri Ujság, Somlóvidék, stb. régi lapszámaiból és fényképeiből.
- Fontosnak tartom a helyi krónikások, helytörténet-kutatók, hivatásos történészek meghívását **kiemelkedő évfordulókon** előadásokra és beszélgetésekre (ilyen alkalom lehet akár a 2010-es iszapkatasztrófa, a kastélykönyvtár 1986-os átadása, várossá nyilvánítás kerek évfordulója, 1956, 1919, stb.). Ezekhez kapcsolódóan felhívásokkal **gyűjthetők a lakosok korabeli tárgyai, fotói** a könyvtár helyismereti gyűjteménye számára.
- **Tematikus helytörténeti városi sétákat** és tanösvényeket dolgozhat ki az intézmény (a kastély, a Pádúai Szent Antal-templom, a Berta park – japánkert –, emlékpark, Újjászületés-kápolna érintésével). Ehhez digitális útikalauz és mobilalkalmazás (pl. beszkenntelt leírások, **audioguide**) létrehozása ajánlott. Kapcsolatépítés múzeumokkal, hagyományőrző egyesületekkel, oktatási intézményekkel (helytörténeti vetélkedők iskolásoknak, interaktív foglalkozások).
- A helyi értékeket népszerűsítő **állandó szabadtéri kiállítások** vagy emléksétány kialakítását javasljuk (pl. információs táblákkal, fotóinstallációkkal a város korábbi arculatáról). A könyvtár szakmai háttérével nagyobb szabású közös **képes kiadvány** létrehozása (Devecser monográfiája már elkészült, de a *Várpalota. Egy mezőváros metamorfózisa* című várostörténeti album mintájára Devecserben is készíthetnénk egy reprezentatív képeskönyvet). A célja a meglévő devecseri képanyag hasznosítása mellett a lakosság szélesebb rétegeinek bevonása a helytörténeti gyűjtésbe.

⁸⁴ Uo.

- Amennyiben a költségvetési lehetőségek ezt lehetővé teszik, szívesen kezdeményezném egy évente megjelenő, **helytörténeti** témákra fókuszáló, tudományosan megalapozott **ismeretterjesztő füzet sorozat** elindítását, amely hozzájárulna Devecser múltból örökölt értékeinek szélesebb körű megismertetéséhez.

Digitalizáció, mesterséges intelligencia használata és más innovatív szolgáltatások

A digitális eszközök és tartalmak fejlesztése révén a helyi kulturális értékek szélesebb közönség számára válnak hozzáférhetővé. A könyvtár modernizálja digitális infrastruktúráját – beleértve a katalógust és a kölcsönző rendszert –, valamint új, interaktív szolgáltatásokat vezet be. Emellett a kiállítások és rendezvények kapcsán is számos innovatív lehetőség kínálkozik ezen a területen, amelyek tovább gazdagítják a közösségi kulturális élményt. A tehetséggondozás során érdemes hangsúlyossá tenni ezt a témakört.

- Javaslom a könyvtár közösségi térként való újragondolását, oly módon, hogy a térhasználat a modularitás és a különböző zajsintek figyelembevételével differenciáltan valósuljon meg. Ennek keretében kialakítható egy zajosabb, **beszélgetős zóna**, ahol lehetőség van újságot olvasni, megvitatni a napi híreket, jelenleg is létezik egy külön terem a kisgyermekeknek, **családoknak**, tudatosan létrehozható egy **ifjúsági zóna** társasjátékokkal, digitális munkák végzésére alkalmas számítógépes zónával, valamint legalább ennyire fontos kijelölni egy ún. **csendes zónát** az elmélyült olvasás, tanulás, a relaxáció számára.
- Az **Arcanum Kft.**-vel való együttműködés segít létrehozni a helyi újságcarchívumot a Devecseri Újság és más régi újság digitalizálásával. **Devecseri helyismereti portál létrehozása**, ahol a helytörténetet, helyismeretet feltáró szövegek mellett e-könyvtár és archív audiotár is kialakítható. Az alapszintet a korábban általam szerkesztett, összeállított és részben megírt Várpalotai helyismereti portál mintájára kialakított **Devecseri helyismereti portál** jelenléte rendszeres Facebook-megjelenéssel.
- Az érdeklődőkkel való kapcsolattartás közösségi hírlevelek segítségével, a Textlib integrált könyvtári rendszer **hírlevélküldő** funkciójának használatával megkönnyíthető, illetve a nyitvatartási, rendezvényinformációk mobilra optimalizált felületen történő megjelenítése növeli az intézmény láthatóságát. Intenzívebb **közösségi médiás** jelenlét is gyorsan kialakítható.
- Molnárné Dr. László Andreával, a **mesterséges intelligencia**, a nagy nyelvi modellek mestertanár szakértőjével kialakult munkakapcsolatunk másfél évtizedes múlttra tekint vissza. Közös munkával szerveztük meg a Krúdy Gyula Városi Könyvtár Winkler Márton tehetségpontját⁸⁵,

⁸⁵ Lásd erről részletesen: **Winkler Márton Tehetségpont**. Krúdy Gyula Városi Könyvtár honlapja. Elérhető: <http://krudylib.hu/oldal/winkler-marton-tehetsegpont> [Letöltés: 2025. június 6.]

amelynek keretében a diákok tucatjainak igyekeztünk segíteni személyes képességeiket fejleszteni. A legbüszkébb arra vagyok, hogy kétszer is eljutottunk a tehetséges fiatalokkal Svájcba, a CERN Intézetbe. Devecser fiataljai számára is indokolt lenne olyan **tehetséggondozó programok** elindítása, amelyek felkészítik őket a mesterséges intelligenciával átszótt digitális jövő kihívásaira. Célzott fejlesztésekkel és innovatív közösségi tanulási formákkal elősegíthető, hogy a helyi ifjúság ne elszenvedője, hanem aktív alakítója legyen a jelenleg zajló technológiai átalakulás korszakának.

- Szerencsés lenne, ha pályázati forrásokból **virtuális** valóság (VR) **sétákat** tudnánk kialakítani az Esterházy-kastélyban. Szintén pályázati forrásból lehetne megvalósítani online helytörténeti kiállításokat, amelyek ugyan az értékek digitális bemutatását is szolgálják, de kialakítása a személyes látogatás ösztönözését szolgálná – hozzájárulva ezzel Devecser turisztikai vonzerejének növeléséhez. E-oktatóprogramok (pl. informatikai, médiaműveltségi tanfolyamok) indulhatnak a könyvtárban, valamint **digitális közösségi terek** (akár e-olvasó sarok, 3D nyomtató vagy digitális múzeumpedagógiai eszközök) kialakítása javítja a korszerű kiszolgálást.
- Hosszú távon hasznos lenne a saját mobilalkalmazás vagy **applikáció** kifejlesztése (pl. városi kulturális ajánlásokkal) és további innovatív technológiák (például bővített valóság, 3D modellek készítése a helyi emlékekről) alkalmazása erősítené a modern szolgáltatásokat. Például: **Somlói okosutak**.

Közreműködés a kulturális és a vallási turizmus megszervezésében

Devecser természeti adottságai (a Bakony és a Somló-hegy közelsége), az épített öröksége (Esterházy-kastély, katolikus templom, Újjászületés Ökumenikus Kápolna, a Szentkút, japánkert, stb.) mind-mind jelentős turisztikai vonzerőt jelentenek. Az intézménynek segítséget kell nyújtania kihasználni a vallási és kulturális turizmus adta lehetőségeket.

- A KKKM intézménye oroszánrészt vállalhat a **zarándok- és kultúrfesztiválok** megszervezésében (pl. ünnepi szertartások, koncertsorozatok, kézműves vásárok: a **Devecseri Portéka** népszerűsítése).
- Javaslom, hogy **Esterházy Antal grófot**, a devecseri uradalom egykori földesurát jelenítse meg Devecser mint saját fontos kulturális értékét. Történelmünk egyik fontos szereplője, akinek emlékét még senki nem őrzi. Személye alkalmas új és látványos hagyományőrző rendezvény létrehozására, amelyet hosszú távon akár nemzetközi méretűre és jelentőségűre is lehetne fejleszteni.⁸⁶ Esterházy Antal a Héttorony utolsó foglya, aki élete végén Rodostóban hal meg

⁸⁶ Példaként lásd: *Az Esterházy-huszárezredet ünnepelték Metzben* [elektronikus dokumentum]. 2024. november 21. Elérhető: <https://honvedelem.hu/hirek/az-esterhazy-huszarezredet-unnepeltek-metzben.html> [Letöltés ideje: 2025. május 19.]

száműzetésben. A Rákóczi szabadságharc idején Dunántúl főkapitánya, kuruc generális, a magyar hírlapírás kezdeményezője, a francia Esterházyak őse. Fia, Bálint volt a francia huszárság egyik megteremtője, az Esterházy-ezred megalapítója. A fesztivál viselhetné akár a **Devecseri Esterházy Antal Fesztivál** nevet.

- Egy közösség-vezérelt kísérleti program megvalósításán, az ún. Marcal-völgye belső perifériás térség megerősítésén dolgozik az Oszkai Réka nevével fémjelzett **Táj-Kapocs Alapítvány**. Ennek keretében is szóba jöhet akár tematikus útvonalak kialakítása, például olyan, ami Devecser fő látványosságait (várkastély, Pádai Szent Antal-templom, japánkert, Szentkút, kápolna) összeköti. Vagy akár a **kerékpáros turizmus** fejlődését is elősegítheti a kísérleti program sikere.
- Erősíteni a kapcsolatot a helyi **egyházi** közösségekkel (történelmi okokból elsősorban a római katolikus egyházat jelenti) közös látogatások és túravezetések szervezése érdekében. A könyvtárban tartott eseményekhez kapcsolódóan rendszeres előadások és kiállítások tarthatók a helyi vallási emlékekről, kulturális hagyományokról. Nyitott napok és zárandoklat előkészületek (pl. helyi ünnepek bemutatása) segíthetik a **vallási turizmus** aktív népszerűsítését.
- Érdemes volna felújítani a nagyszerűen kitalált, de a vörösiszap-katasztrófa miatt abbahagyott **Jézus-ösvény zárandoklatot**⁸⁷, amely akár a „*Via Calvaria – Csendhegyek útja*”⁸⁸ kezdeményezésbe is bekapcsolható. Pénzügyi forrása akár lehetne a Versenyképes Járások program pályázati lehetősége⁸⁹.
- **Nemzetközi testvértelepülési programokban** való részvétel erősítése kulturális területen és turizmus területén. Például közös pályázati projektek, a határon túli kapcsolatokban (a testvértelepülési együttműködés kulturális bővítése) növelhetik Devecser ismertségét és vonzerejét. **Gárdonyi Géza-zárandokút** létrehozása a Petőfi-zárandoklathoz hasonló módon megszervezve, Gárdonyihoz⁹⁰ köthető irodalmi-gasztronómiai esemény hagyománnyá tétele a várpalotai Szindbád vacsora mintájára. (pl. „Göre Gábor” vacsora, ahol Dankó Pista zenéit játszó

⁸⁷ Részletes ismertetését lásd itt: **Jézus útján: a somlói Jézus-ösvény útikalauza**. Mőd Miklós (főszerk.). [h. n.]: Reményforrás Egyesület; SOKSZEMŰ (Somló Környéki Szellemi Műhely Egyesület), [2008].

⁸⁸ A program gazdája Márkusné Vörös Hajnalka történész, főlevéltáros, akivel régóta szinte barátnak mondható kollegiális viszonyt ápolunk, akinek meghívására léptem be a Honismereti Egyesület tagságába, illetve a Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottság (VEAB)Történettudományi Szakbizottságába.

⁸⁹ Elhangzott Czunyiné Bertalan Judit előadásában: „A Versenyképes Járások Program lehetőségei: Turizmusfejlesztés, kulturális turizmus erősítése önkormányzatok számára”. Előadás a **TÁJ-ÉRTÉK-TURIZMUS** szakmai műhelynapon, 2025. május 15. Elérhető: <https://tajkapocs.hu/esemenyek/taj-ertek-turizmus-szakmai-muhelynap/> [Letöltés: 2025. június 6.]

⁹⁰ Gárdonyival nincs olyan szerencsénk, mint Krúdyval, ha gasztronómiával akarjuk összekapcsolni. Nem sokat írt ételekről, életében nem is különösebben volt ínyenc. Vinkó József szerint végső társa és szakácsnéja, Mátékovicsné Tóth Ilona (Mila) nagyjából ezekkel az ételekkel tudott kedveskedni számára: halles, borjúcsülök, túrós csusza, palacsinta, rántott csirke. Forrás: **VINKÓ József: Gárdonyi: aki elől még a piskótát is fölfalták**. Magyaroknyha Online, 2020. október 17. [online] Elérhető: <https://magyarkonyhaonline.hu/inyencek/gardonyi-aki-elol-meg-a-piskotat-is-folfaltak> [Letöltés: 2025. június 3.]

cigányzene szól.⁹¹ (NB: a Szindbád vacsorákon közreműködő várpalotai primás, Mihók István devecseri születésű!)

- Be kell kapcsolódní az egyre népszerűbb **kerékpáros turizmus**ba, például épülő turisztikai útvonal kialakításával a városon belül, vagy akár még direkttben a várkastélyban **szálláshelyek** létrehozásával bakancsos turisták számára.
- Fontos célként fogalmazom meg **Gárdonyi Géza devecseri kultuszának** továbbépítését, a meglévő hagyományok és kezdeményezések megerősítésével, új tartalmakkal gazdagítva. (Lásd az előző pontot.) A helyi irodalmi emlékezet ápolása nemcsak identitáserősítő, hanem kulturális és turisztikai szempontból is kiemelt jelentőségű lehet. Dr. Balázs Géza a Gárdonyi Emléktársaság legutóbbi összejóvetelén **közösségi irodalom szervezését** javasolta, ami teljes mértékben illik Gárdonyi szellemi örökségéhez.⁹²
- A turisztikai programok kiegészülhetnek egy nyomtatott és **digitális útikalauz** elkészítésével, amelyek helytörténeti és vallási információkat osztanak meg a Devecserbe látogatókkal.
- Szükséges lehet létrehozni egy olyan együttműködést, akár formális szervezet életre hívásával, amely **a város turizmusában érdekelt szereplőinek**, vendéglátók, programszervezők, helyi termékek előállítóinak érdekeit összehangolhatná.
- Az előző ponthoz kapcsolódóan – középtávon – érdemes lenne akár a turisztikai kínálatot is önálló portálon kommunikálni. A siófoki⁹³, balatonalmádi⁹⁴ és más példákra tekintve akár önálló domain alatt, akár balatonfüredi⁹⁵ példához hasonlóan egy alportál is alkalmas lehet a célra: például így: *turizmus.devecser.hu* vagy *hellodevecser.hu*.
- Meg kell erősíteni a **Somló és Környéke Borút Egyesület** tevékenységét, melynek székhelye a devecseri kastélykönyvtárban van. A civil szervezethez minden borkedvelő magánszemély, ill. borokkal foglalkozó gazdasági társaság, vállalkozás csatlakozhat. Az innovációkra való nyitottságukat mutatja a honlapjukról elérhető **Somlói okosutak** alkalmazás⁹⁶. Devecser – a honlap alapján – alig jelenik meg a tevékenységükben.
- Egy figyelemre méltó, jó gyakorlatként is értelmezhető turisztikai programra bukkantam, amely a jövőbeni kezdeményezések számára mintául szolgálhat. Egy meghirdetett túra a Bakonyban található, kevésbé ismert várakat – köztük Devecsert – kapcsolta össze **tematikus útvonal**ként.

⁹¹ Pénzügyi forrása lehetne akár a **Muzsikáló Magyarország program** is. Elérhető: <https://info.kisfaludyprogram.hu/agazati-tamogatasi-program/muzsikalo-magyarország-2025> [Letöltés: 2025. június 3.]

⁹² **TUBA Márta**: *Gárdonyi Géza, a közösségi író*. In: Devecseri Ujság. XXXII. (XLVII.) évfolyam, 4. szám [online]. 2025. május, p. 1, 7. Elérhető: https://kkmkdevecser.hu/devecseri-ujzag/#flipbook-df_4853/1/ [Letöltve: 2025. június 9.]

⁹³ <https://hellosiofok.hu/>

⁹⁴ <https://balaton-almadi.hu>

⁹⁵ <https://turizmus.balatonfured.hu>

⁹⁶ *Somlói okosutak*. *somloiborut.hu*. Elérhető: <https://somloiborut.hu/somloi-okosutak/> [Letöltés: 2025. május 29.]

A 2024. január 28-ára meghirdetett buszos kirándulás – a közzétett információk szerint – elérte a maximális létszámot, ami talán jelzésértékű az efféle kulturális-turisztikai programok iránti valós igényre.⁹⁷

Intézményi integráció és innováció

Az intézmény integrált szervezeti formája lehetővé teszi, hogy a könyvtári és közművelődési szolgáltatások teljes összhangban, egymást kiegészítve jelenjenek meg, természetesen figyelembe véve és megjelenítve a civil szervezetek és más partnerszervezetek programjait. Ezt tudatos koncepció mentén kell erősíteni.

- Tapasztalataim szerint a **kétféle fókuszú kultúraszervezés** miatt eltérő a látásmódja egy könyvtárosnak, mint egy művelődésszervezőnek. E két szemléletmód viszont gazdagítja a munkatársi csapatot, ha közöttük tudatos tapasztalatcsere, folyamatos párbeszéd jön létre.
- A meglévő hibrid események számát érdemes növelni pl. olyan eseményekkel, mint irodalmi beszélgetés a művelődési központ színpadán, akár zenei előadás a könyvtár termeiben, de miért ne lehetne akár egy helytörténeti kutatás eredményét színpadi mű vagy vetélkedő formájában bemutatni?), ezek mind bővíthetik a közönséget.
- Közös kommunikációs arculat és **programnaptár** kialakítása nemcsak a könyvtár és a művelődési központ számára, hanem mindenkinek, aki helyben a kultúra szervezésével foglalkozik (egy közös portál, közös plakátok, közös hírlevél) elősegíti a szinergiát.
- Úgy kell törekedni az intézmény épületeinek és a benne használt technológiák, műszaki megoldások fejlesztésére, hogy a könyvtár és a művelődési központ együtt váljon minél multifunkcionálisabb és fenntarthatóbb intézménnyé. Ez hosszú távon magában foglalhatja **akadálymentes, könnyen átalakítható közösségi terek** kialakítását, mobil technikai eszközök megvásárlását, könnyen szétszedhető és tárolható bútorzat biztosítja, hogy a tér a rendezvény jellegéhez igazítható legyen. Minél könnyebben mozgatható és szerelhető mobil fény- és hangtechnika, guruló paravánok, könnyű színpadmodulok, könnyen szétszedhető és tárolható bútorzat biztosítja, amely azt biztosítja, hogy a tér a rendezvény jellegéhez igazítható legyen.
- Javaslom egy **„digitális alkotóműhely”** kialakítását, ahol könnyen mozgatható eszközök: laptopok, tabletek, 3D nyomtató, szkener és digitális vágóeszközök állnak a felhasználók rendelkezésére. Az eszközök hordozhatósága lehetővé teszi, hogy azok kitelepeljenek iskolai vagy közösségi helyszínekre is – ezzel a könyvtár jelenléte túllép az épület fizikai határain.

⁹⁷ **Kalandozás Utazási Iroda: Várak útján a Bakonyban.** Elérhető: <https://kalandozas.hu/travel/tGHZ691SVmJZfqMpy23P> [Letöltés: 2025. május 29.]

- Régi elképzelés válna valóra, ha megtörténnék a kastély frontépületében található néprajzi jellegű anyag **szakszerű feldolgozása és muzeális gyűjteménnyé szervezése**. A muzeális gyűjtemény létrehozása természetesen a szakminisztériumban történő szabályos regisztrálással, és az egyéb szükséges feltételek biztosításával történnék. Ha a városvezetés úgy dönt, hosszú távon akár külön tájház szervezése is elképzelhető ebből a gyűjteményből.
- A múlttudatosság általam képviselt elvéből kiindulva meggyőződésem, hogy minden település, így Devecser számára is kiemelt jelentőséggel bír a városhoz kötődő, ám máshol élő, tanuló vagy alkotó személyiségek tudatos megszólítása és bevonása a közösségi-kulturális életbe, hiszen jelenlétük nemcsak az értékőrzést, hanem a helyi identitás megerősítését is szolgálhatja. Rövid keresés után ilyen neveket találtam mint **Kopek Rita** festőművész, **Pálfy Margit** színművész, **Beck Zoltán** előadóművész, egyetemi docens, a 30Y zenekar alapítója, **Arnóth Zoltán**, klarinétművész, PTE tanszékvezető adjunktusa.

Összefoglalás

Fenti elképzeléseimet áttekintve talán tűnhet úgy, hogy túlságosan nagyot álmodtam. Könnyen belátható, hogy ehhez a vállaláshoz egymagam még egy jó csapattal együtt is kevés leszek. Kell hozzá az önkormányzat pénzügyi és szellemi támogatása egyaránt, a városban is meg kell találni azokat a szövetségeseket, akik érdekeltek vagy azzá tehetőek. A mai világban egyre fontosabbá válik a kulturális alapú gazdaságfejlesztés, talán kitűnik, hogy jelen dolgozatomban én ezt komolyan vettem, erre a vezérgondolatra fűztem fel az elképzeléseimet.

A gondolataim rendszerezése során magam is egyetértek a város szlogenjével: Devecser valóban a „Lehetőségek városa”, de én abban reménykedem, hogy a munkámmal hozzájárulok ahhoz, hogy Devecser a „Tettek városa”, sőt egy idő után a „Sikerek városa” is legyen. Ehhez kérem támogatásukat!

MELLÉKLET

Fesztiválterv – gróf Esterházy Antal emlékére⁹⁸

Esterházy Antal Fesztivál – Devecser, röviden: EAF 2026 Devecser”

Kuruc hagyományőrző fesztivál Devecserben

Helyszín: Devecseri Esterházy-kastély és park

A kastély történelmi környezete és a park ideális terep a kuruc kori és huszár hagyományokat bemutató, szabadtéri és beltéri programok lebonyolítására.

Programstruktúra

1. Katonai és hagyományőrző bemutatók

- **Kuruc-labanc csatajáték** – dramatizált harci jelenet hagyományőrző egyesületekkel.
 - **Huszárparádé** – francia és magyar huszáregyenruhás felvonulás, díszmenet a kastélyparkban.
 - **Táborképek két korszakból** – kuruc, illetve labanc sátoztábor és 18. századi francia huszártábor bemutatása.
 - **Lovasbemutatók** – díszlovaglás, „huszárcsapás”, fegyverbemutató, harcászati gyakorlat.
-

2. Történeti–ismeretterjesztő blokk

- **Kiállítás:**
 - „*Esterházy Antal: kuruc tábornok, Esterházy Bálint: francia huszárőrnagy*”
(korabeli metszetek, egyenruhamásolatok, fegyverek, térképek, családfa)
 - „*Az Esterházy-huszárezred öröksége Franciaországban*”
 - *A rodostói száműzöttek (II. Rákóczi Ferenc és az emigrációt vállaló társainak története)*
- **Történeti előadások:**
 - „Esterházy Antal: számító arisztokrata, vagy hős hazafi?”

⁹⁸ [Generált tartalom ChatGPT-4 segítségével]. <https://chat.openai.com> Elérés: 2025. május 28.

- „Magyar huszárok a Bourbon-ház szolgálatában”
 - „A kuruc világ mindennapjai”
-

3. Kulturális, zenei és színházi elemek

- **Barokk zene, kuruc dalok koncertje** (élő hangszeres zene: koboz, tekerőlant, barokk fuvola)
 - **Táncbemutató:** barokk táncok és huszárnóták néptáncos feldolgozása.
 - **Históriás játék / szabadtéri színdarab:**
 - „*Esterházy Antal*” (helyi színjátszókkal).
 - **Irodalmi sátor:** kuruc kori katonadalok, kortárs költők huszárversei.
-

4. Gasztronómia és kézműves vásár

- **Kuruc és francia ételek kóstolója:**
 - bográcsgulyás, „kuruc kenyérlángos”, barokk édességek, francia bor és sajt-kóstoló.
 - **Kézműves udvar:**
 - barokk zászlófestés, kovácmesterség-bemutató, huszársapka-készítő stand gyerekeknek.
 - **„Huszárkocsmá”:** helyi borok, pálinkák, pohárversek, katonanóták a vendégeknek.
-

5. Családi és ifjúsági programok

- **„Legyél huszár egy napra!”** – egyenruhás fotózás, lovaglási lehetőség, zászlófestés.
 - **Kuruc játszóudvar:** íjászat, fakardvívás, „huszárképző” akadálypálya.
 - **Mesesátor:** kuruc és huszármesék (élőszavas mesélő, bábos előadás).
-

6. Lehetséges partnerek

- Magyar Huszár és Katonai Hagyományőrző Szövetség
- Rákóczi Szövetség
- Hadtörténeti Intézet és Múzeum
- Esterházy Magánalapítvány – Eisenstadt
- Francia nagykövetség, budapesti Francia Intézet

- helyi iskolák, önkéntes csoportok
-

7. Célközönség számbavétele

- Devecseri és környékbeli lakosság
- Helyi és országos iskolai csoportok
- Történelem és katonai hagyomány iránt érdeklődő felnőttek
- Turisták (Balaton-felvidék és Veszprém környéke)
- Francia–magyar kulturális kapcsolatok iránt érdeklődők
- Török–magyar kulturális kapcsolatok iránt érdeklődők